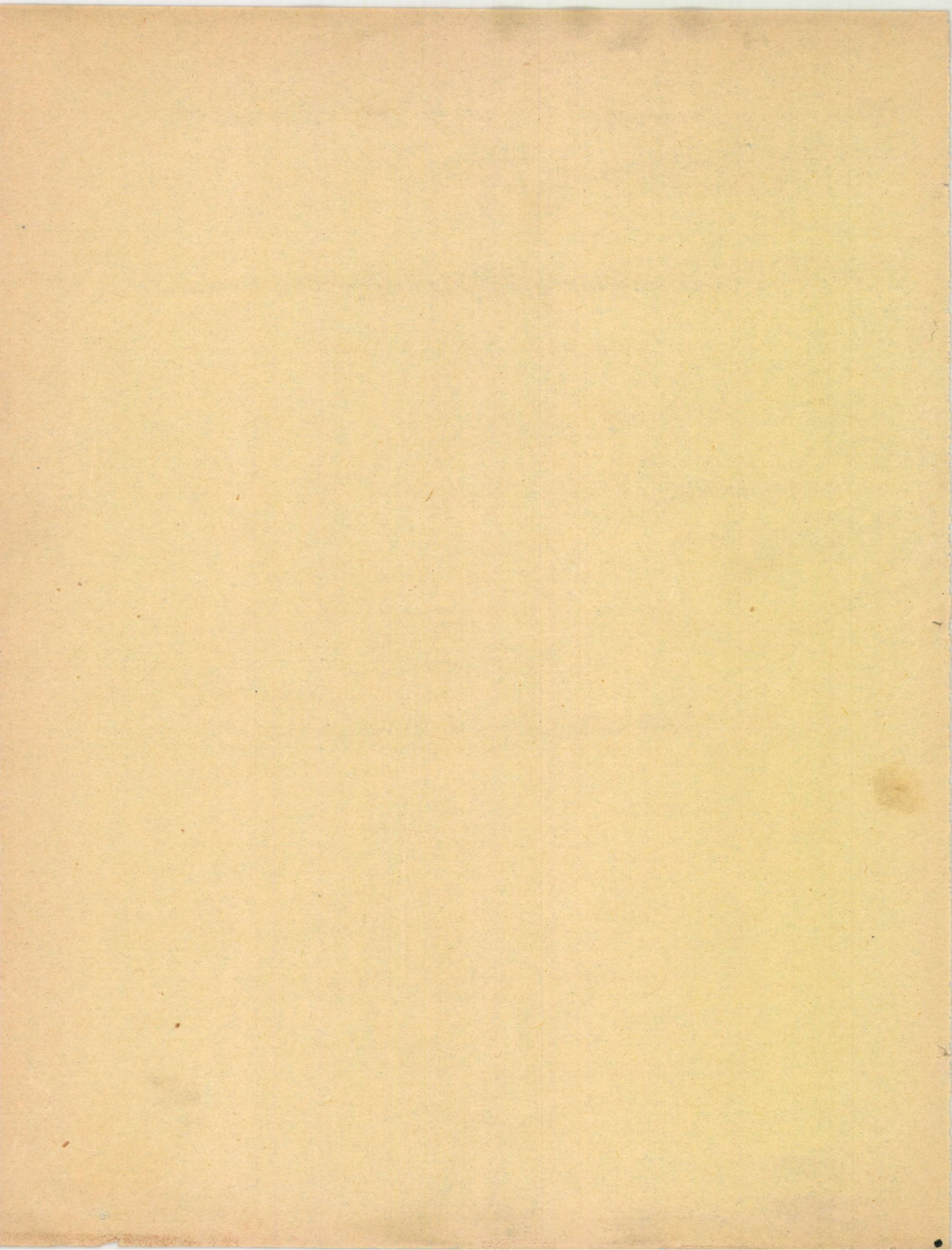

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRĂINIC,
EC. I. MĂLĂESCU, I. MOISIL, profesori ai gimnasiului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștințe pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățătură solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorii, nuvele și romane istorice și științifice, care vor dezvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștințe asupra vieții și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinerului cu plăcerile, bucuriile și necazurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privesce revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

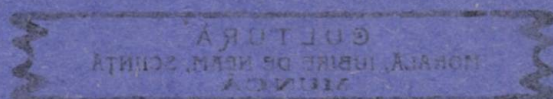
TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE
1904

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCINTE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiunii din T. Jiu.
Comitetul de redacție AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANU, AUG. GRAING.
EG. I. MALĂEȘCU I. MOISIL, profesor al gimnasiunii din T. Jiu.

Amicul Tinerimii, ce intră acum în al doilea an, conține a da tinerimii române o
lectură necesară și variată care să-i nobileze înțelesul, să-i înălțeze spiritul și să-i dea cu-
noscințe pentru viața practică.
Tinerimii noastre scrie după înălțarea școlii, dorind de a se înălța în înălțimea
acum a se înălța în înălțimea. Amicul Tinerimii însă va înălța a-l da materialul necesar pen-
tru studiul mai înalt, îndepărtându-l de la nivelul actual și-l ridicând la nivelul
de absolviție de gimnaziu și liceu.
Amicul Tinerimii dorește să înălțe această lectură. El va publica deci descrierile isto-
rice, muzele și romane istorice și științifice care vor dezvolta simțul de dreptate, abilitate
și onoare — va înălța sufletul cu cunoștințe asupra vieții și lumii — va publica des-
crierile de oameni mari care au avut o înălțată putere asupra formării caracterelor.
Amicul Tinerimii dorește să înălțe și scrierile științifice de istorie, geografie și matematică, va
scrie descrieri geografice din țară și străinătate, scrie de istoria nației și materiei, va
scrie științe și minimele naturii, va pune în curtea pe tinerii săi cu înălțarea
modernă, va descrie lumea tinerimii cu plăcerile, păcătoarele și necunoscute ei — va fi
deci un profesor sincer al tinerimii.
Având tot spiritul, revista va fi ilustrată.
Abonamentele și orice ce privește revista se vor adresa în

REDACȚIA AMICULUI TINERIMEI
TÂRGU JIU

TÂRGU JIU

ÎN OCĂRIE A D. MILOȘESCU, PUBLISORUL CURȚII REGALE
1904

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘCIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

LUI ȘTEFAN CEL MARE!

Te salut ziua frumoasă și de glorie măreță,
Ce din veac în veac păstrată te arăți în ast minut
Luminând cu al tău sôre un popor, ce plin de viață
Fericit, vesel serbeză măreția din trecut.

Pe un pedestal de inimă pe Ștefan Domnul cel Mare
Țera mândră îl ridică din trecutul glorios,
Dintr'un veac de biruință, mare 'n pace, în luptă tare
Păstrând limba și credința de dușmanul fioros.

Și 'nălțat de ea cu fală, un popor întreg s'adună
Îmbrăcat de sărbătoare și cu inima săltând
De o glorie măreță a lui frunte încunună
Și prezentul se închină la trecut îngenunchind.

Ștefan! Ștefan! Domnul Mare în tot locul se aude
Și-al lui nume dus de vânturi își țeie drumul nesfârșit,
În Cosmin, Dumbrava roșă, printre frunze 'ncet
pătrunde
Tremurând pădurea 'ntregă cu stejarul neclintit.

Valea Albă, l'al său nume se desceapță de odată
Și pe ăsele 'nălbite zace scris la ori ce pas:
Mare-Ș Domnul și poporul când legați de-aceași sortă
Pentru țără 'și daă viața alergând la al său glas.

Steagul ciuruit de glonțe, spadele 'n sânge roșite
Ce au fost în câmpu luptei Te salută, Domn iubit,
Ele spun că nume, țără, ce-ai lăsat Tu, sunt păzite,
Că trăiește încă fala neamului, ce am primit.

Mare ești o Dómne Ștefane! Al tău nume îl cinstește
Tot Românul mic și mare ce în țără e stăpân
Peste vatra părintescă, având limba ce-o iubește
Care tu Mărite Dómne le-ai scăpat de la păgân.

T.-Jiu

Emanuel Părăeanu

INCHINARE

PRAZNICULUI ADORMIRI DE PATRU VEACURI
A LUI

Ștefan-Vodă cel Mare și Sfint

Sună codrii și răsună văile Moldovenești,
Și răspund frățelnic crînguri și muscele Mun-
tenești.

Cetățuia de la Neamțu, Baia, mîndra Vale Albă—
Treî mîrgăritare scumpe din străvechea țerii
salbă, —

Și Cosminul cu Dumbrava-i-Roșie și Podu-Nalt-
Punți pe cari trecură 'n vremuri pe țărâmul cel-
lalalt,

Leși cei fuduli, de o seamă cu faloasa Tătărime,
Ienicerii ce 'ngroziră cruciadele creștine—;
Toate locurile sfinte ce cu tîle mărturisesc
Biruințele purtate de norodul românesc
Iși adastă subt umbrare și 'n dumbrăvile smăl-
tate

Rumenitele fecioare cu sprîncene 'ncondeiate
Și pe cei voinici cu plăte în răboae descîntați
Iar pe pace de aceleași mîndre fete deochiați!

Iată, Zimbrul din Suceava se coboară prin vâlcele,
Unde şipote sburdalnici spun poveşti de toate
cele,

Şi domol îşi duce mersul către Lavra din Bor-
zeşti,—

Pe când Vulturul cu Cruce — stemă-a Tării Ro-
mâneşti—

Tipă 'n slava dogorită, măsurat rotindu-şi sborul,
Pînă ce se 'ntemeiază pretutindenea soborul!
Vin smeriţi ca să se 'nchine praznicului româ-
nesc

Toţi câţi slava ta, Stefane, cu evlavie— o cin-
stesc:

Archiereii în strae sfinte cu toege aurite,—
Slujitori ai leturghiei pururea dumnezeite—
Care 'ngenunchie trufia temătoarei Semi-Luni;
Dregători bătrîni şi tineri — după cum e rîn-
duiala.

Ca să 'i poarte ţerii rostul cum şi toată soco-
teala.

Pe cai murgii sosesc aşijderi ai oştirilor Spătari;
Cu pravilnice alaiuri pîrcălabi şi boeri mari—

Rînduiţi prin iscusinţă la mărită boerie
Deopotrivă cu mai micii la mănoasă răzăşie —
Pe de rînd şi pretutindeni, unde sună viers de dor
Necurmat popas de lume şi sobor lîngă sobor!

Vin moşnegii colilii,
Buni de stat şi ghiduşi;
Negustorii
Şi razeşii,
Vinătorii
Şi plăeşii;
Mai apoi sosesc plugarii,
Căluşarii,
Lăutarii;
Şi nevestele surate
De pe iarnă măritate.
De pe deal şi de pe şes
Vin tot mîndre într'ales,
Dalbe flori
La cingători,
Şi cu nuri
La 'ncheieturi;
Iar cu flori la pălării
Flăcăiandrii şi copii.
De la schituri vin surori,
Maici, sihaştrii rugători,
Cu mătânii numărate,
Pe mătase înşirate;
Apoi Doina şi cu Dorul
Imi încheie tot soborul

Iată, mare, din seninul dogorit de mîndrul soare
În altarul de la Putna o săgeată sclipitoare,
Năruindu-se, despică al Viteazului mormînt
Şi din besnă creşte falnic Ştefan-Marele şi Sfînt
Înzăoat, cu paloşii lucii ca un fulger trăsător,
Se coboară prin soboruri Ştefan cel Biruitor;
Iar în urmă-i oşti creştine de viteji şi crai în
zale,

Botezaţi în legea nouă, fac alaiul Măriei-Sale.
Căci cu braţu-i Ştefan-Vodă a purtat nepîngărit,
Pe-a Treimeii sfîntă Cruce, trupul Celui răstignit,
Păstrînd fără de prihană strămoşeasca-ne cre-
dînţă,

Şi ducîndu-ne cu cinste din isbîndă în biruinţă!
Şpue drumurile toate cu răspîntii şi răsescu
Căţi duşmani ingenunchiară înaintea Sfintei Cruci,
Dintre căţi veniră 'n vremuri, rătăciţi de fudulie,
Să ne surpe a legei noastre creştinească temelie?
Dar ne-a stat credinţa veghe şi virtutea stăvilă,
Deopotrivă în cetate, deopotrivă la hotar;
Şi de pavăza lui Ştefan zăngănind se sfărîmară
Toate poftete vrăşmaşe plămădite în ocară,
Toate gloatele de duşmani ce cădeau cutropitor
În altare, în bordee şi pe brazda din ogor!

Inchinare, Ştefan-Vodă! Inchinare creştinească
Îţi aduce aşi cucernic, pe moşia strămoşească,
Neamul românesc în frunte cu 'nţeleptul Voevod
Ce pe maluri Dunărene asvirli statornic pod!

O! Viteze Domn, din slava celor pururi prea-
măriţi,

Tu nebiruit Arhanghel printre cei nebiruiţi,
Îndreptează-ţi milostivire, pentru-a noastră mîn-
tuire,

Braţul tău cel fără preget, luminoasa ta ochire,
Ca din haru-ţi sfînt, Stefane, să se verse peste
noi
Ploi la vreme în timp de pace şi izbîndă în
război!

Bucureşti.

T. Duşescu-Duşa.

Măria Sa Prinţul Carol despre graiul românesc

Multe lucruri bune şi frumoase se povestesc despre Măria Sa Prinţul Carol, lucruri care ne umple sufletul de bucurie şi de mari speranţe pentru viitor.

Dându-i-se creştere neaoşe românească, Măria Sa Prinţul Carol îşi arată cu orî-ce prilej dragostea sa de neamul românesc, de portul poporului, de graiul lui, de cîntecele lui, de religia lui, pentru că tóte îl fermecă: poporul prin bunătatea şi vitejia lui, portul prin frumuseţea lui răpitoare, graiul prin bărbăţia şi dulceta lui, cîntecele prin duiosia lor, religia poporului — în care însuşi Măria Sa Prinţul e botezat — prin curăţenia ei Dumnezească!

Cum să nu vadă cu drag orî-ce Român pe Măria Sa Prinţul Carol, care cu atîta duiosie scria la 24 Aprilie 1904 Augustei Sale Mătuşe, Maiestăţii Sale Reginei Elisaveta, despre graiul românesc:

Limba cea mai dragăstosă,
Cea mai dulce, mai frumoasă,
Limba care o iubesc

Cu tot focul sufletesc:
Este graiul românesc,
 Graiul în care se găsesc
 Doinele fermecătore
 Și de inimi răpitoare! etc.

Cu câtă putere isbucnesc în aceste drăgălașe versuri dragostea cea mare ce o are Măria Sa Prințul Carol de graiul românesc, cel mai dulce, cel mai frumos și cel mai dragăstos dintre toate graiurile pământului!

Doinele cântate în acest dumnezeesc graiul i-au răpit sufletul Măriei Sale Prințului Carol prin puterea lor fermecătore, i-au înlănțuit inima de neamul românesc, pe care-l iubesc tot cu atâta dor și foc, cum îi iubesc și graiul și doinele!

Cum să nu vadă cu drag Românul pe Măria Sa Prințul Carol, care din frageda-i vârstă își cultivă mintea în graiul poporului român, își cresce inima în moravurile și deprinderile neprihănite ale poporului român, își încântă sufletul cu fermecătorele doine ale poporului, care n'au asemuire pe lume!

Să ia pildă copiii Românilor dela Măria Sa Prințul Carol, care ne-a arătat de cu vreme și ne va arăta neconținut, că atunci când îi va veni rândul să pună pe cap coróna de Rege al Românilor, va face să răsunе departe către Sóre-résare și Sóre-apune, către Méďă-ďi și Méďă-nópte graiul dulce românesc, fermecând cu doinele lui munții și văile, codrii și câmpiile, care suspină după ele, de când graiul și cântecele streinului le-au coplesit.

St. N. Bobancu

A doua conferință a savantului Homesianu

Ținută la 27 Decembrie, anul 5500, în Palatul Național
 (Veďi «O călătorie în lună» No. 6 din Amicul Tinerimei)

Cetățeni,

Ce deosebire mare este între succesul enorm al expedițiunei noastre și ridiculele încercări ale savanților din secolile trecute. Se scie, că descoperirile predecesorilor noștri precum și progresele ce le obțineau în industrie, agricultură și comerț erau apoteosate, prin ceea ce numeau dênșii: „Expozițiuni Universale“. În aceste expozițiuni se vedea ultimul cuvânt al științei; în ele visitorul profan putea să-și dea seamă de ceea-ce o minte omenescă pôte

concepe și esecuta. E drept însă, că concepțiunile deveneau de multe ori nerealisate și mulți rămăneau victime ale reclamelor făcute în jurul unor asemenea concepțiuni.

În legătură cu luna, îmi amintesc de o asemenea reclamă făcută la Esposițiunea Universală din Paris în anul 1899.

Cu opt ani înainte, ďiarele din Paris inserau cu litere mari „La Lune á un mètre“. Luna la un metru. Într'adevăr ce putea fi mai atrăgător pentru publicul visitor, de cât a-i da prilej să vadă pe *Seleniți* noștri la depărtare de un metru, să le observe mișcările și pôte — dacă inventorii nu s'ar fi oprit aci. — să-i audă vorbind limbă necunoscută.

Era vorba nici mai mult nici mai puțin de cât, să se construiască un telescop, a cărei oglindă cu diametrul de 3 metri urma să fie fabricată de sticlarii din Saint-Gobain.

Reclama a prins de minune și dênșei i-se datoresce visita multor călători din toate părțile lumii, ca să vadă o asemenea minune, cum ar și fi fost pe vremea aceea. La succesul ei a contribuit și zeflemelele astronomului de pe acele vremuri, Camille Flammarion. Când ďiaristii și prietenii îl întrebau, dacă se va împlini minunăția esposițiunei, el într'un mod ironic le răspundea, că e o greșală de tipar, de oare-ce reclama nu ar fi adevărată, de cât dacă s'ar anunța „La lune á un centimètre“.

Esposițiunea a trecut, fără însă ca minunea să se împlinescă. În adevăr mărimdu-se telescopele, imagina corpului se măresce fiind și mai mult apropiat, dar nu putem trece peste o limită ore-care. Se scie, că între pământ și corpurile ceresci sunt strate de aer și apoi de eter. Aerul coprinde în masa sa o mulțime de impurități, care vęđute prin telescope construite în mari dimensiuni, iau aspectul unor valuri mari asemenea celor de apă și se înțelege ușor, că ele ascund totul dinapoia lor, și deci și corpul ceresc observat.

Acesta este motivul, pentru care în timp de atâtea secole de când se cunosc telescopele, nu s'au putut face mari progrese în cunoșcerea mai de aproape a corpurilor ceresci și de ce s'a simțit încontinuu nevoia unei expedițiuni.

Ceea ce nu ne-au dat telescopele, ne-a ofe-

rit călătoria noastră. Vădureați deja din prima mea cuvântare, că în lună avem pământ și apă; munți și mări întinse. Atât munții cât și apele sufăr schimbări continue. Luna în mișcările ce le face întorce numai o față a sa către soare timp de aproape 15 zile iar în cele-alte 15 zile următoare se întorce cu fața cealaltă. Prin urmare Selenitul în orî-ce punct al Lunei s'ar afla vede 15 zile soarele. În acest timp, *într'o zi atât de lungă*, căldura este foarte mare. Este o *vară ultra-tropicală*. După trecerea acestei zile, urmează o noapte tot atât de lungă în care selenitul nu primesce nici o rață de la soare. Intuneric și frig 15 zile. O *iarnă ultra-siberiană*. Evident că în timpul zilei aceleia, corpurile din lună se umflă, se dilată, își măresc volumul fiind că sunt supuse la temperatură ridicată. În timpul nopții fenomenul se întâmplă contrariu, corpurile se contractează, își micșorează volumul. E ușor de înțeles atunci, că coja pământului din lună, suferind și densa asemenea schimbări, se mișcă încontinuu, de aceea cutramurile și prăbușirile sunt fenomene cu care s'aun obicinuit bieții Seleniți. Vulcanii sunt și densii în continuă activitate și în Lună, selenitul n'are nevoie să cheltuască atât ca să viziteze un vulcan, cum cheltuim noi când vizităm Muna-Kiva (Siberia) sau cum cheltuiau strămoșii noștri, când mergeau la Vezuviu. Când eram în Lună, tocmai din cauza acestor vulcani eram să o pățim odată de a binelea. În sborul nostru zorit ce-l făceam ajungem deasupra unui munte, pe care ne hotărâm să ne repausăm. N'apucaram să ne aședăm și de odată auzirăm sgomote surde în interiorul său. Părea că e un intern sub picioarele noastre. Inspăimântați sburaram cât mai repede și abia ajunși la depărtare de un kilometru, văduream o colônă grosă de fum după care urmară luminile fulgerătoare eșite din munte. Era un vulcan, care atunci irupsesse pentru prima oră și care ar fi putut pune sfârșit rău expedițiunei noastre, dacă am fi fost mai puțin prevădători.

Secole întregi s'a susținut, că în Lună n'ar exista atmosferă. Se scie, că noi vedem soarele sau orî-ce corp ceresc, chiar dacă trece sub orizontul nostru și aceasta din cauza prezenței atmosferei. Ei bine, mai în toate observările strămoșilor noștri nu s'a vădut ca vre-un corp

ceresc, care trecând în dreptul Lunei să nu dispară imediat. Singurul savant Noble afirma, că planeta Jupiter fiind ascunsă de Lună apărea mai înainte de a fi în dreptul marginei. Dar cum această observațiune era unică și ne susținută în acele vremuri, s'a crezut, că în Lună n'ar fi atmosferă. Unde nu e atmosferă și apă, nu se pôte concepe existența de animale și plante și de aci ideea sigură ce a domnit atâta timp că Luna este un astru mort. Faptul însă era neexact. Există aer cum există și apă dar bine înțeles că nu în aceleași condițiuni. Aerul, după cum prevedeam deja, era foarte rar și de aceea luasem aer comprimat de pe pământ, absolut necesar pentru existența noastră în Lună. Din această cauză se pare, că viața în Lună este pe sfârșite. Nu arare-orî în vizitele ce le-am făcut în diferitele sale părți am vădut schelete de ființe dintre care multe aveau asemănare cu ale ființelor de pe pământ. Iată aci un schelet găsit în câmpia numită Circul lui Platon, care se aseamănă perfect de bine cu scheletul unui elefant. De curiozitate vă presint și un alt schelete, după a cărui formațiune pare a fi fost al unui animal ce avea capul și picioarele de câine iar corpul și coda de pesce. Nu v'am adus — și de sigur că mulți ar fi vrut să mă întrebe — un animal viu, fiind-că în condițiunile în care s'a făcut expedițiunea nu eram pregătiți; animalul ar fi și murit cum de altmintrelea vă pot proba cu acest mic animal, care observat bine, are asemănarea unei pisici. Animalul a murit imediat ce a eșit din atmosfera Lunei cu toate îngrijirile ce-i puteam da, de ore-ce atmosfera noastră e mult mai deasă și animalul s'a înecat în ea, ca într'un Ocean.

Toate animalele din Lună sunt de talie mică; arare-orî am întâlnit animale de talia unui cal. Schelete de animale mari însă sunt numeroase ceea-ce probază până la evidență, că acolo viața e în decadență.

Plantele se presintă contrariu. Ele păstrează puterea lor și păduri cu arbori giganti se întâlnesc mai la fie-ce pas. Această anomalie orecum, nu mi-o pot explica deocamdată, de cât prin diferita proporțiune în care intră corpurile din care e format aerul sau ale celor care se află suspendate în el. De sigur că acest fapt îl vom putea explica mai cu sigu-

ranță în viitoarele expedițiuni, când vom putea lua toate măsurile necesare unor studii serioase.

În conferința următoare voi espune viața selenitului în Lună și voi descrie mai multe curiozități ale vieții din acest corp ceresc, pentru ca să vedeți că Natura e cu mult mai bogată în manifestațiunile ei, de cât cum o cunoscem.

Alandron

Povestea unei păpuși.

Da, trebuie să știți iubiți copii, că o frumoasă păpușă s'a gândit într-o zi să-mi spue pățania vieții sale; și eu vă voi povesti-o tocmai cum mi-a fost spusă de ea; însă, ca să fie mai bine povestită, să dăm cuvântul cucónei păpușe.

Trebuie să știți că eu am fost fabricată în Nürnberg, în cea mai bună fabrică de păpuși din Germania, am fost așezată într-o cutie împreună cu multe alte tovarășe, și am fost trimise la un mare magazin de jucării din București.

Nu vă voi povesti tot ceea ce mi s'a întâmplat în călătoria mea, destul numai să vă spun că cu toate că pe cutie era scris: fragil (a se umbla ușor) eram aruncată în toate părțile și a fost o mare minune că nu mi-am spart capul și am ajuns la București sănătoasă.

Abia ajunsă la locul destinat, un domn m'a luat în mână cu multă grijă, mă privi, ș'apoi dîse unei dîmne, care se gîsîa de față.

— Priviți-o cât e de drăguță! Și cum e de frumos îmbrăcată! Pe această dacă cine-va va voi s'o cumpere, va trebui să-și plătească gustul.

Și dîcînd așa, îmi atîrnă de rochie un bilet pe care era scris un număr și apoi mă atîrnă de un perete al prăvăliei, avînd grijă de a m'acoperi cu o pînză foarte subțire.

Am stat multă vreme în acel loc. În fiecare dimineață stăpînul prăvăliei, mă ștergea de praf cu o perie, pentru ca să nu mă strice praful și moliile și să deviu urâtă, ș'apoi m'aședea iar la loc. Mai târziu vedeam venind multe fetițe frumoase întovărășite de mamele lor și nu ca să mă laud dar toate mă priveau și fetițele întindeau mâinile spre mine, dar mamele, când auđiau de așa preț mare, le dîceau:

— N'am bani destul ca să-ți cumpăr așa păpușă, alegeți alta.

Și ele se mulțumiau de a lua altă păpușă, mai puțin frumoasă de cât mine, dar mai ef-tină și se duceau cu ea acasă. Eu nu stam rău în acea prăvălie, dar mi se ura de a sta tot în acelaș loc și doriaam și visam de a mă duce să locuiesc în un frumos palat și de a avea un pat de aur, un salon îmbrăcat frumos, ș'apoi o stăpînă bună, care să mă fi ținut tot lîngă ea, ducîndu-mă la plimbare în toate părțile ca să vîd și eu lumea cât e de frumoasă. Și aveam neceaz pe tovarășele mele, cari plecau una câte una, lăsîndu-mă singură, căci nu se gîsîa nimeni cine să mă cumpere.

— E prea scumpă dîceau toți, alegîndu-și altele.

În fine într-o zi, o trăsură frumoasă se o-prește înaintea prăvăliei și din ea se coborî o cucónă îmbrăcată într-o haină scumpă și o fetiță frumoasă, îmbrăcată totă în catifea. Abia intrase și privirile copilei se îndreptase spre mine și dîse arătîndu-mă cu degetul:

— Mamă dragă, eu vreau păpușă cea de colo.

Doamna, ce e adevărat, gîsîa, că eram prea scumpă, dar vîdînd că fetița nu mă voia de cât pe mine și începea să plîngă, mă cumpără și îi dîse:

— Uite, ți-o cumpăr, dar cu condiție ca să fii cuminte și să ai grijă să n'o strici în câte-va zile.

Copila, când putu să mă strîngă în brațe, sări în sus de bucurie și eu chiar, o mărturisesc eram foarte veselă, de a putea în fine eși din închisórea mea, căci numai ast-fel puteam și eu vedea ceva.

În acest timp, am cîtreerat orașul în trăsura, apoi intrai într'un frumos palat, atît de mare cum nici nu visasem și fetița, pe care toți o chemau Lili, mă duse la tatăl ei, la cameriera (fata din casă), la bucătar, la vizitiu, la toți în fine pentru a mă arăta ca ceva ne mai vîdut, și toți dîceau că eram frumoasă, că aveam pîrul blond ca aurul și mă luau în brațe pentru a mă vedea mai bine. În acele prime momente am fost mult sîrbătorită și mă simțiam foarte fericită.

În prima nópte Lili a voit ca și eu să dorm cu ea și dîia următoare, nici nu voi a

se duce la plimbare, numai ca să rămăie cu mine. Eu credeam că în fine ajunsesem a fi fericită și că restul vieții mele îl voi petrece tot în veselie, dar nu fu astfel. Câte-va zile în urmă o mătușă aduse Lilei o păpușă de Paris, care vorbea și dicea: mama și tata și mai cânta și la piano!

Lili, fericită cu noua ei păpușă, începu să mă desprețuiască și să mă lase într'un colț, fără a mă mai privi și vă puteți închipui cât suferiam, vedându-mă atât de părăsită, după ce îi fusesem atât de dragă înainte.

Sufeream însă toate, păstrându-mă tot frumoasă, dar într-o zi Lili, voind să facă o încercare cu vasele de bucătărie ce i le dăruise un unchiu al ei, făcu un fel de cocă, adică prăjitură, cu făină și lapte și avu frumosul gând de a mă pune în vasul cel mare, cu capul în jos și cu piciorarele în sus, pentru a mă face să gust din cocă și nu se mulțumi de a mă mânji pe față și pe păr, dar mai umplu cu o linguriță și un ceasornic frumos, ce îl dedese tatăl ei.

Se înțelege că mama ei când vedu, aceasta o certă că făcuse așa năstrăvănie și îi spuse că n'are să-i mai cumpere nici odată nimic nou, dar Lili îi făgădui că nu va mai face nici odată așa ceva și ea, ca toate mamele, o ertă, pe când eu, fiind-că mă făcusem urâtă fui aruncată într'un colț, unde mai erau o mulțime de jucării sparte, de oare-ce nu voia ca să mă mai vadă, acum când avea cea păpușă frumoasă din renumitul Paris.

Dacă ai ști, cât am plâns în acel colț întunecat gândindu-mă la prăvălia vânzătorului de jucării și cât mi se părea de lungi căsurile! — Eu doriaam adese-ori să vină vre-un șorece să mă ródă punând ast-fel capăt traiului meu, devenit de nesuferit. La ori-ce mic sgomot credeam că vine șorecile, care să mă mănânce și aveam frică așa de mare, că dacă ași fi fost de carne și oșe ași fi tremurat. Odată chiar cu adevărat aușisem un sgomot ce 'mi dete de bănuir și eu credeam deja că acum se sfârșește totul cu mine, când — zării venind pe Lili, care mă luă de un braț mă duse în bucătărie, unde era o fetița rău îmbracată, dar foarte plăcută.

— Ia-o — dise Lili — îți dau și ție o păpușă ca să te mai joci și tu!

Fetița începu să ridă și nu-i venea să

credă că i-o dă ei, — îi dise: mulțumesc — Lilei, și se vedea c'avea mare plăcere de a o săruta, dar nu îndrăsnea pentru că era rău îmbracată și Lili avea o roche scumpă.

Mă duse acasă, ținându-mă în brațele sale ca pe o comora, și când fu acasă, în odaia sa curată, mă peptenă, mă spală, căci eram urâtă și dacă din mâinile ei nu ești frumósă ca înainte, dar cel puțin eram curată. Acea fată se numea Maria și fericirea, care am gustat-o lângă ea în cea odaia săracăciósă, n'o gustasem în palatul Lilei.

Maria mă ținea tot cu ea, mă legăna, mă mângăia, îmi povestea neplăcerile sale și când se ducea la școlă, m'aședea cu drag în patușorul ei și la revenire, primul ei gând era la mine. În primele zile, mi-era frică tot mereu, că Mariei îi vor dăruia alte jucării, și că într'o frumoasă zi o să mă lase și ea părăsită într'un colț ca Lili; — dar nu se întâmplă așa. Mai întâi, nu-i dăruiră nici o jucărie, de ore-ce părinții ei erau săraci, și apoi ținea atât de mult la mine, că eu cred, că nu s'ar fi putut despărți cu nici un chip de mine și ast-fel am fost mulți ani tovarășa sa și când găsea sau îi da cineva câte un petec de haine, cea mai mare plăcere a ei era să 'mi facă o rochie nouă, așa că și din partea îmbrăcăminteii o duceam mai bine decât la Lili.

Intr'o zi însă, mama ei dise Mariei, că acum era prea mare să se mai joace cu păpușa și că în loc de a se juca acum trebuie să se ducă la o croitorie să învețe acest meșteșug.

În cea zi, în care a fost nevoită de a nu se mai juca cu mine, a fost tristă de tot biata copilă; ea mă luă, mă ținu câte-va clipe strânsă la inima sa și băgai de seamă, că avea ochii plini de lacrimi; apoi deschise o ladă unde avea rufăria ei și mă închise acolo, cu un suspin de durere.

Dacă n'ar fi fost gaura dela cheiă prin care puteam vedea pe Maria când umbla prin odaie și s'aud glasul ei, mi s'ar fi părut că sunt într'un mormânt. Acolo rămăsei ani îndelungați, până ce Maria se căsătorii cu un vrednic meșteșugar.

Acum însă sunt veselă, ca mă voi reînturna la lumina sórelui, de ore-ce am aușit pe Maria dicând barbatului ei, că voia să îmi facă o rochie.

nouă, pentru a mă dăruî fetiței sale la ziua de Crăciun.

Inchipuiți-vă dar cât sunt de mulțumită!

Și v'asigur eu, că mult mai bine negăsim în săracele colibe, unde însă se găsește puțină iubire și suntem mângâiate și sărutate ca și când am face parte din familie, de cât în unele palate bogate, unde boerii în mijlocul petrecerilor nu se gândesc de cât la ei.

După Cordella.

Roma. T-Jiu.

MESERIASUL.

La Gimnasiul din Saalheim se aflau la învățătură tineri din toate păturile societății. Tineri din familii bogate și de poziție în societate, tineri din părinți săraci și țărani, se așezau în aceeași clasă împreună, pe aceeași bancă, când îi învăța profesorul, împărțind la toți, deopotrivă bogățiile științelor.

Ba, se întâmpla adesea, că tineri din părinți de rând erau cu mult mai cuminte și mai silitori de cât fii de conți și de prinți. Aici, profesorii le arătau o altă lume, în care rangul nu îl ocupă cei cu avere și cei născuți din neam mare, ci cei cu minte, cu inimă și cu voință.

Aci se încheia prietenie, fără să se ție seamă de legăturile și deosebiri sociale, ci prietenia se întemeia pe simpatia inimilor.

Dintre elevii acestui institut era și *Kaspar Weit*, fiul unui maestru zidar dintr'un orașel învecinat. Tatăl său voia ca băiatul să-și câștige mai întâiu cunoștințe temeinice în școală și numai după aceea să-l aplice la meseria sa. La aceasta îl sfătuiseră fratele său, care se afla ca pedel în institut: «Pentru că, dize acesta, în chronica orașului Saalheim stă scris, că odinioară un zidar, cu numele *Kaspar Weit*, a zidit zidurile cele puternice și porțile cele mari ale orașului.

«Așa ceva, tu frate dragă, n'ai fi în stare să faci, pentru că meșterii, cari te-au învățat pe tine să citești, să scrii și să lucrezi cu mistria, ei însăși n'au știut multe; fiul tău însă, e bine să calce tot în urma bătrânului *Kaspar*, de aceea trimite-l aci la școală, ca să învețe mai multe de cât tine și să aibă totdeauna înaintea ochilor lucrările strămoșului său drept îndemn, ca ore când să lucreze și el, ca acela!»

Bătrânul pedel servise ca sergent sub marele rege *Frideric II*, luase parte la războiul de șapte ani și avea mai multe răni cu care se putea mândri. El avea mare trecere în familie, pe *Kaspar*, lui îl încredințase tatăl său și, la început, cele mai multe ore libere, elevul le petrecea bucuros în casa unchiului său. Îndată ce însă tinerul *Kaspar*, sprinten și vioiu cum era, făcu cunoștință mai de aproape cu conșcolarii

săi, și-și găsi tovarăși de aceeași fire și încheia prietenie cu ei, unchiul fu cercetat mai rar fiind-că, ce e drept, bătrânul pedel vorbea lucruri mai serioase cu nepotul său, și-i atragea mereu luarea aminte, ca să nu-și uite de viitoare sa meserie de zidar.

În anul dintâiu al petrecerii sale în Saalheim, *Kaspar* simțea neconținut dorul de a se reîntorcede acasă la părinți și nimic nu doria mai bucuros, de cât să vină vacanțele și să plece acasă, căci de și aici acasă toate erau făcute pe sărăcie, de și trebuia să doarmă cu frățiorii cei mai mici într-o odăiță din podul casei, totuși era în casa părintească, unde petrecea acum cu amintirile copilăriei sale.

Mama sa îi fierbea ciorba, care-i plăcea lui și îi dădea dimineța câte o ceașcă cu cafea, unt și miere... frățiorii se îmbulzeau împrejurul lui și-i sorbiau toate cuvintele din gură; tatăl îi lua cu sine la biserică și la preumblările sale de duminică, iar ucenicul tatălui său își lua pălăria din cap dinaintea tinerului student. Acestea erau în adevăr zile fericite.

Cu toate acestea când sosiră vacanțele din anul următor, *Kaspar* înștiință pe părinți, că de astă dată nu va veni acasă, ci va face o călătorie mai îndepărtată cu câți va prieteni din familii alese. *Kaspar* făcuse adecă cunoștință cu tinerii conți de Hornstein, cari erau într-o clasă cu el, erau de același temperament vesel, ear el îi scăpă de mai de multe ori din mâinile unor bătauși și uneori le mai ajuta și la compoziții și probleme la care se pricepea mai bine de cât aceia. Mai adăogați la acestea că el în clasă avea și ore-care trecere. Vigurosul băeat de meseriaș nu era moleșit, de mic era de prins cu munca și de o hărnicie sdravănă, care îi devenise o obicinuință firască pentru viață, prin stăruință căuta să înlocuiască darurile, pe care nu i le dase natura, mai avea și un corp vânos, era îndemânatec și deprins la ordine severe.

Toate acestea îi câștigaseră ore care vază între conșcolarii, căroră le plăcea foarte mult să petrecă în societate cu el și să se considere între prietenii lui. Tinerii conți de Hornstein îl rugară de astă dată să meargă cu ei în patria lor, îi descriu cu culori vii domeniile cele frumoase și întinse ale familiei lor, castelul lor cel vechiu așezat într-o regiune încântătoare. Toate acestea alcătuiră în sufletul tinerului *Kaspar*, un tablou de lucruri necunoscute și-i aprinseră fantasia.

Pe lângă acesta, unchiul său, pedelul, se învovă ca să călătorească cu tinerii conți: «Pentru că, dize el, călătoria acesta trebuie să o privești în cât va, ca o călătorie artistică. Din construirea unor asemenea casteluri vechi, un viitor maestru zidar, poate mult învăța. De aceea cercetează toate cu deamăruntul, din pivnița cea mai de jos până în vârful acoperișului. La reîntor-

cere să-mi aduci o schiță aproximativă a castelului».

Astfel Kaspar cu tinerii săi prieteni se aședară în frumoasa trăsură ce o trimesese bătrânul conte după ei și călătoriră o zi întreagă, până ajunseră în sfârșit la castel. Aici i se deschise o lume cu totul nouă: servitorii sar la trăsură și ajută noi sosiților să se cobóre. Intrară apoi în odăi mari și înalte, unde Kaspar fu prezentat părinților amicilor săi, care îl primiră cu o prietenie sinceră.

Prin coridore lungi îl conduseră apoi într-o aripă a castelului și îi puseră la dispoziție, pentru timpul petrecerii sale acolo, o cameră frumoasă, lângă camerele tinerilor conți. La cină se adună familia într-o sală mare iluminată ca ziua, ai cărei pereți erau împodobiți cu portretele familiei.

Lui Kaspar i se păreau toate aceste lucruri ca din povești.

După cină, când s'a dus, de s'a culcat, mult timp n'a putut adormi pe patul cel moale, ear dimineața abia își putea veni în fire, în această nouă lume fermecată. Tinerii lui prieteni însă, veniră curând după el și-l conduseră în grădină, la dejun, și-l poștiră la toate petrecerile lor. Așa eșit în pădure la vânat, sau încălecau pe cai și călătoriau prin întreg ținutul. Kaspar fiind și trupesce foarte îndemânat, se deprinse îndată cu toate aceste obiceiuri, străine până acum pentru el, și în curând nu-l întreceau ceilalți. Numai când veneau vizite din vecinătate, se simția ceva jenat. Bătrânul conte era foarte ospitalier. Casa lui era deschisă pentru marii proprietari și pentru toți oamenii culți din împrejurime, fii acestora erau în totdeauna oșpeți bine veniți pentru tinerii conți.

Kaspar observă numai de cât, că în societatea acesta el este cel din urmă, cel mai neînsemnat. În școală din contra numera și el ceva. Acolo hainele lui sărăcăcioase nu i-se păreau mai rele, de cât cele fine ale conșcolarilor mai bogați, acolo încă nu era vorbă despre ceea ce are să fie el mai târziu ci numai de silința și buna lui purtare. Aici, în castel, de multe ori, străinii cari sosiau nu-l băgau în seamă. Ei întrebau, cine e tânărul acela, pe care la început îl credeau drept servitor, cum a ajuns aici în societate și ce are de gând să se facă? Tinerii conți, cari îl iubeau foarte mult, le dedeau informații, îl laudau în tota privința și spuneau, că probabil va urma și la universitate.

Toate acestea produsera o mare schimbare în sufletul lui Kaspar, pentru că, băiat cu amor propriu, nu numai că nu se judeca nevreșnic de societatea acesta, ci cugeta la căi și mijloace ca să ajungă pe aceeași treptă cu oamenii aceștia, de aici, și să aibă aceleași plăceri în viață și aceeași stare.

Este cu puțință să urmeze și la universitate, au dis tinerii conți!... Acesta era așadar calca,

pe care trebuia să meargă, ca să ajungă pe prietenii săi mai bogați. Căci dorea mulți au studiat din cei cari astăzi erau prieteni ai casei conților și aveau ranguri și vază, cu toate că mai înainte au fost neabăgați în seamă. De studiat, a studiat și preotul din localitate, care avea mare trecere în familia contelui și totuși a fost numai copilul unui dascal sărac de sat.

Așa dară să studieze... să studieze!.. ca calfa de zidar, gândea el, rămân numai un om umilit și neînsemnat, nici odată nu poți ajunge la onoarea de a fi primit în case alese, în loc de sabia scurtă și lată poți purta numai șorțul de piele și mistria de zidar, — așa dară să studiezi!

Cu astfel de planuri se întorse era la gimnasiu. Unchiului său însă nu i spuse nimic.

Îi aduse desemnul dorit de la castelul contelui și în loc să-i povestască despre acest castel mai multe, îi istorisi mai amănunțit despre întocmirile frumoase dinăuntru, despre cum și-a petrecut cu familia contelui în camera acesta sau în cealaltă. Unchiul său era, ce e drept, aproape mulțumit cu desemnul, băga însă de seamă, că nepotul său vede castelul cu alți ochi de cum ar trebui să-l vadă.

Mi se pare, băiete, că tu mai bucuros ai locui într-un astfel de castel, de cât să-l zidesci, îl întrerupse bătrânul. Incetăză odată cu înșirarea familiilor fruntașe, care s'au învățit în camerele de acolo și care au vorbit cu tine! Tu mi povestești despre mâncările de la masa contelui, dar de grosimea zidurilor nu-mi spui aproape nimic, ba nici n'ai fost în altă pivniță, de cât în cea cu vin.. Ei, ei, domnul meu, un viitor calfa de zidar trebuie să aibă alte gusturi!

Kaspar gândea în sine: de calfa de zidar n'ai nici o nevoie, tu ți-ai găsit altă carieră mai bună, pe care n'o să o schimbi cu mistria!

În vacanțele următoare s'a dus acasă la părint, și le-a povestit de călătoria lui și despre petrecerea lui în castelul contelui. Tatăl clătină din cap, stând pe gânduri, dar mama se bucura de onoarea, ce a avut acolo, și a găsit lucru prea firesc, că trebuie să-i facă un rând de haine mai bune, pentru că, în secret, îi descoperise, cum oamenii nu-l băgau în seamă din cauza hainelor, ba l'au luat chiar drept servitor. Mama sa nu se opuse nici la celelalte dorințe ale fiului ei, ba încă îi luă partea în hotărârea lui de a studia mai departe.

«Deși îți este ceva cam greu, puiul mamei, totuși vei învăța atâta, ca să ajungi mai cu vază, de cât tatăl tău și nu vei rămânea ca el, să fii nevoit a lucra în murdărie. Fiul cărciumarului încă a studiat teologia. Acum patru săptămâni a predicat de pe amvon. Adevărat că a stat de două ori în loc în predică, a vorbit însă așa ca am plâns cu toții. L'au chemat deja la masă la părințele protopop și la domnul primar și, când se adună fruntașii la casină, se duce și el acolo. O! de aș trăi, să te ved și pe tine, ca pe el».

Ast-fel de consfătuiri secrete cu mamă-sa, de altă parte dorul de a merge la universitate cu nobili prietini, ba, mai târziu, să fie egal cu ei, întăria tot mai mult visurile lui Kaspar și-l întăria în hotărârea, de a nu învăța meșteșugul tatălui său, ci de a studia la universitate. Vacanțele următoare erau le petrecu pe domeniile contelui. Mama se îngrijise să-i cumpere haine mai bune și totă ființa lui avea o înfățișare mai mândră, așa că acum, acolo, toți diceau că s'a schimbat în favorul lui. Aici ședea adesea cu prietenii săi în frumoasă sală din grădina castelului și țeseau la planuri mărețe și cum o să-și petrecă la universitate. Cum odată are să-i viziteze ca episcop sau în altă calitate de om mare, iar tatăl său, bătrânul maestru zidar, are să se uite cu mirare la el, când îl va vedea acasă în trăsura lui proprie.

Ast-fel, cel puțin în gând, lucrurile mergeau strună și era vesel, dar la școală nu mergea tot astfel. Kaspar avea ce e drept, o judecată bună, și darul firesc de a înțelege și de a cuprinde cu mintea toate în ce privește viața; dar fiindcă hotărârea sa de a învăța n'a isvorit din încrederea în facultățile sale sufletești sau din inboldul puterii lui interne, ci mai mult din considerații deșerte, de aceea nici n'a avut tăria, ca să o realizeze cu serioșitate, și să meargă înainte, din contră acum era mai distras de cât mai înainte și era neliniștit, pentru că știa, că din cauza sărăciei părinților, la universitate are să sufere multe și mari lipsuri. El trecea cu greu din o clasă în alta, pe când prietenii săi înaintau cu pași repezi către sfârșitul studiilor lor din școală depunând cu succes ultimele examene. Tinerii conști încă erau între cești din urmă și acum se pregăteau pentru adevărata viață studențească: șapcă de catifea, pintenii sunători și sabia scurtă și lată, nu puteau să lipsescă, și hainele trebuiau schimbate, altă formă, altă croielă și împodobite cu colorile naționale. Kaspar nu se mai putea sătura uitându-se la ele și gândea în fine: ce bine ar fi să pot și eu părăsi școală, într-un costum de acestea. El făgădui prietenilor săi că, la orice întâmplare, va merge la ei ori-cum va eși la examen și, în cele din urmă, n'a putut rezista, în tăcere și-a procurat costumul studențesc ca cel puțin să se desfăteze la vederea lui.

La însărcinarea tatălui, unchiul a trebuit de repetate ori să provoace pe nepotu-său a părăsi școală, pentru ca să-l dea ca ucenic la un zidar îndemnatic. Kaspar însă totdeauna găsea câte un pretext, bun la aparență, ca să amâne lucrul și să se ascundă după mamă-sa, care apoi încerca să molcomască pe tatăl lui. Ea îi înșira verbi și uscate că fiul lor poate să aibă o chemare mai înaltă.

Mănăstirea Tismana.

În una din cele mai încântătoare poziții ale Gorjului, la pârâiele sudice a Carpaților, în valea numită a Dornii, stă înfiptă pe o puternică stâncă Mănăstirea Tismana.

Mănăstirea Tismana după tradiția ei monastică păstrată în scris își are origina în biserica de lemn de tisă, de unde-i vine și numirea, din timpul lui Vladislav Vodă Basarab între anii 1364—72; în acea biserică pe care a înălțat-o Nicodim Prilepianul după mănăstirea Vodița. Clădirea definitivă de zid datăză dintre anii 1373—86 întemeiată de Radu Negru Basarab, fratele lui Vladislav. Tismana este una din cele mai vechi mănăstiri și de mare însemnătate istorică pentru Țara Românească.

Ea este cea mai bogată mănăstire în crisoave din care s'a revărsat o lumină bine-făcătoare asupra începuturilor istoriei României. Prin crisoavele Tismenii s'a putut deosebi Radu Negru cel istoric de Negru Vodă cel legendar; tot dintr'insele s'a aflat, că Vlad Vodă Călugărul nu este aceiași persoană cu Vlad Drăculea Țepeș, nici fiul acestuia, ci frate cu dînsul, că Mircea Ciobanul este fiul lui Radu Vodă (1494-1508), iar nu al fratelui acestui Mihnea (1507-11). Biserica își mai păstrează, mai ales în interior forma antică și în afară la turle. Nicodim, fondatorul ei se crede a fi fost din familia princiară sîrbă, rudă cu Cneazul Lazăr de pe la 1374. Cultura sa bizantino-slavă și-a făcut-o în Aton, unde a fost și egumen. În Tismana a organizat școală după modul celor din Aton și a lăsat un manuscris slav pe pergament, cuprîndînd evangeliile cu data 1405. A ținut corespondență cu celebrul patriarh bulgar de la Tîrnova Eutimie (1375-93), a condus mănăstirea în timpul a 4 Domni Basarabi: Vladislav, Radu, Dan și Mircea și mure între anii 1406—10. Mormîntul său este în mănăstire, iar mōștele în biserica patriarhiei din Ipek, unde au fost duse pe ascuns de călugări după 1798, în vreme de răzmiriță. Poziția Tismenii în munți este uimitoare. Ea a fost cetate, spital, școală și biserică. Prin munca tăcută a călugărilor ni s'au

păstrat multe cărți, pomelnice și hrisóve. Dintre cărturari se numește mai ales ieromonachul Leonte, pe la 1746 și Vasile Diaconul, acesta din urmă și vestit pictor. În

criptă cu îmbrăcăminte de argint, ce reprezintă pe Mircea Vodă Ciobanul și Dómnă de Kiajna cu corónele pe cap (1545-54 și 1558-59) se păstrează în Muzeul din Bucu-

Minăstirea Tismana.

biserică se ved zugrăviți Radu Vodă Negru (1373—84), Mircea Vodă cel Mare (1386-1418) și familia lui Șerban Vodă Cantacuzino (1679-88). De asemenea Nedelco Vornicul Bălăceanul (1564), Mihaiu Glogoveanul, soția sa Stanca Glogoveanca și Staicu Bengescu, consilierî împărătesci în timpul anexării Olteniei la Austria și alți boieri Glogoveni din sec. XVIII-lea. Inscriptii numeroase. Cea de la fundațiune lipsește. Cea mai veche este din 1541 Septembrie 14.

Odóre vechi se mai ved de la Matei Vodă Basarab (1633-54) și de la Șerban Vodă Cantacuzino, un epitafiu din anul 1681. Cele mai vechi, ca ale fraților Craiovesci (1500), ca o tavă mare de argint cu vulturul, marca Țerii dată de Neagoe Vodă (1512), ca o evanghelie românească manus-

rești. În Tismana se află odinioară pe lângă felonul cu care — tradiția spune — a trecut Nicodim prin foc înaintea împăratului Sigismund, haine foarte scumpe, ca cea dăruită de Ion Corvin de Uniade cu corbul reprezentat în spate, stoffe de serasir, coftirie, atlas, lastră, frânghie, bogat țesute cu cusături grele și complicate în aur, argint și mărgăritare, minunate prin plasticitatea florilor și a chipurilor, epitrahire, orare cusute în mângă cu varvarichiuri, odóre ce întrupază cu atâta viață secretul și gustul pietății strămoșești. În jurul mănăstirii era cetatea Tismenei cu poartă de fer, cu 7 tunuri mari și 24 mici. Cetatea fu dărîmată ear mănăstirea aprinsă de Turci la 1788. Schiturile Tismeni; ca, Mociorlița, Teișul, Sporaști, St. Antonie de la Scăunele au dis-

părut. Numai Cioclovina de jos, fundațiune din 1715 a mănăstirii cu ajutorul Stancăi Glogoveanca mai durează. Cioclovina de sus fondată tot pe atunci (1714) de Pătru Obedeanul este o ruină în vârful cel mai înalt al munților Gorjului.

Astăzi mănăstirea Tismenei este restaurată având o înfățișare impunătoare. Afară de câți-va călugări, în timpul verei petrece multă lume, căci liniștea, aerul curat și recoros dă sănătate și veselie omenilor.

Al. Stefulescu.

Bogatul și Săracul.

Odată, pe vremea când lupul era câțel și ursul ciobănel de păzea mlei prin munții Novacilor, trăiau într'un ținut doi oameni: unul sărac lipit, iar altul putred de bogat.

Pe atunci bunului și milostivului Dumnezeu îi plăcea, ca din când în când, în chipul unui moșneag blajin, să străbată târîmurile noastre, umblând prin astă lume largă, ca să-și poată da bine seama de câte se petrec sub așternutul picioarelor sale.

Intr'una din călătoriile sale, trudit și ostenit de cale lungă și grea, înopțasă mai înainte de a putea ajunge unde va la vr'un adăpost. Asta să întâmplasă bunului Dumnezeu tocmai prin ținutul unde locuiau bogatul și săracul nostru. Cum mergea gânditor și abătut, iată că de o dată, spre marea sa bucurie, zăresce față în față două locuințe: una mare și mândră, alta scundă și săracăcioasă. Cea scundă era a săracului, cea mare și frumoasă a bogatului. Atunci bunul Dumnezeu socoti cam așa întru sine: Bogatului n'am să-i fiu spre greutate, deci dară, lui am să-i cer adăpost. Bogatul cât ce auzi bătând în poartă, deschise ferăsta întrebând pe străin ce dorește. Domnul răspunsă cu bunătațe, că de nu i-ar fi cu banat l-ar ruga să fie așa de bun să-l găzduiască peste noapte. Atunci bogatul măsură pe călător cu privirea din talpi și până în creștet și, cum bunul Dumnezeu după port avea aerul unui om modest și, nu

părea îmbrăcat ca unul cu punga doldora, bogătașul clătină din cap dicând: „Nu vă pot adăposti, odaile îmi sînt pline cu produse și, de aș ocroti pe toți câți îmi cer intrare, atunci prea lesne s'ar putea întâmpla să bat însu-mi pe la ușile altora. Cercați deci aiurea după adăpost“. Apoi închisă ferăsta lasând pe bunul Dumnezeu cu buzele umflate. Părintele ceresc, întorcându-i spatele, își îndreptă pașii spre casa cu înfățișarea umilită; bătut în ușă, dar abia atinsă scândura cu degetul și săracul îi deschisă, apoi cu multă bunătațe pornită din inimă curată și neprefăcută, pofti pe călător să intre, rugându-l să odihnescă peste noapte la el, căci fiind târziu, noaptea nu va putea merge mai departe. Dumnezeu rămase foarte mulțumit de așa primire neașteptată, intră în casă unde-l întâmpină nevasta săracului și după obiceiul românesc dându-i mâna ȝise: „Bine ai venit pe la noi, ia poftim de odihnesce ca la D-ta acasă; noi nu prea sîntem cu dare de mână, dar din ce bruma avem, dăm din totă inima“. Apoi cât ai clipi din ochi turnă pe masă o mămăliguță ca aur de-ți lăsa gura apă numai dându-ți aburii pe la nas și, ca să lunece mai bine puse alături și o strachină cu lapte; rezimă de buzele strachinei trei linguri de paltin noui nouțe, apoi făcându-și semnul crucei, deteră rōta mesei așternute cu o față albă ca zăpadă. Lingurile începură a se certa cu gura și ospătară vesel și mulțumit. Peste noapte oferiră singurul lor pat călătorului ca să își odihnescă oșele trudite de ostenela, iar ei, se mulțumiră cu'n așternut de pae preserate pe prispă afară. A două ȝi se sculară înainte de răsăritul sōrelui și din ce avură pregătesc o gustare din care împărtășesc și pe călător, care, apoi intramat și pregătit de drum, după ce 'și luă rămas bun de la găzduitorii sei plecă; ei însă îl petrecură cu cinste și cu dragoste. Inainte de a eși din curte, Domnul se opri și le ȝise: „Fiind-că sînteți așa de evlavioși și de buni, doriți-vă trei lucruri și eu vi le voi împlini voue!“. Atunci săracul mirat rēspunse: „Ce am putea noi dori, decăt fericirea vecinică și

sănătate, pentru ca cât timp vom trăi să ne putem agonisi pâinea cea de toate zilele; mai mult nu știu ce am putea dori“. Atunci, bunul Dumnezeu îi dăse: „In locul căsuței acesteia mică, n'ai dori tu, o casă nouă și mare?“ — De s'ar putea una ca asta, negreșit că aș dori. Domnul le împlini dorința. In locul căsuței celei mici și sărăcioasă, cât ai scăpăra din amnar, se ridică un palat măreț, împodobit cu toate frumusețile, de nu te mai puteai sătura uitându-te la dănsule. Săracul cu nevastă sa se frecau la ochi, se uita în toate părțile; nu le venea a crede ochilor lor. Li se părea că visază. Cum toate astea se săvârșiră, Sfinția-sa îi mai cam lăsa cu bine și își vedu de drum.

Când se deșteptă bogatul și privi pe ferestă, zări în locul cocióbei un palat minunat, își chemă soția să vadă minunea și, amândoi nu se puteau dumeri cum s'a putut întâmpla așa minune peste noapte. Femeia bogatului alergă într'un suflet la vecinul ispitindu-l; ei îi povestiră întâmplarea din fir până în ață; cum pe înserate un călător le-a cerut adăpost și cum la plecare le-a împlinit trei dorințe: fericirea vecinică, sănătate în viața pămîntescă ca să-și potă agonisi întru sudorea muncii pâinea cea de toate zilele și, o casă mare și frumoasă așa pe cum o vede cu ochii.

Nevasta bogatului, mergând acasă, povesti bărbatului cele auzite.

—Imi vine să mă dau cu capul de toți pereții; să fi știut eu una ca asta! străinul a fost și pe la noi, eu însă nu l-am primit. — Incalecă în grabă bărbate, omul nu poate fi departe, să-l ajungi numai de cât și să-l rogi să-ți împlinescă și ție trei dorințe. Bogatul ce să facă? de frica nevestii încalecă în grabă, zori fugarul de-l făcu numai spume și într'un târziu ajunse pe călător; îi dete bună ziua, grai cu el cuviincios dicându-i: să nu fie supărat că nu l-a primit numai decăt, căci până ce a căutat cheia ca să-l deschidă, plecasă; apoi îl rugă, ca la înapoiere să nu-l ocolească casa. „Negreșit“ răspunsă Dumneșeu, „de cumva mă voi abate pe aici, atunci voi căuta să fiu musafirul

D-tale“. Apoi bogatul îl întrebă: nu cumva și-ar putea dori și el trei lucruri ca vecinul său cel sărac. „Firește că-ți poți dori și eu voi face să ți se împlinescă după pofta inimii; dar așa socotesc, că ar fi mai cu minte să nu-ți doresci nimic, că n'are să fie bine de D-ta“. Bogatul răspunse că se va gândi să dorească ceva bun, numai de i s'ar isbândi. Atunci D-l Dumnezeu îi dăse: „du-te acasă și trei lucruri ce vei dori împlini-ți-se-vor“.

Acuma bogatul dobândise ceea-ce doria, adică făgăduiala, că i se vor împlini trei dorințe. Dar vorba ceea: Sai părinte și nu prea! Deci, mulțumit întru sine își făcu calea întorsă, gândindu-se la ce ar putea să-și dorească. Și cum mergea așa dus pe gânduri, slăbi frâul, iar calul simțindu-se neînstrunat, începu se joca tulburându-i gândurile. Necăjit foc pe cal, de odată dăse răstă: frânge-ți-s'ar gâtul!

N'apucă să sfârșescă bine vorba și calul se poticni rămânând mort pe loc și, iată, că prima dorință i se împlini. Dar, cum era de fel sgârcit foc, nu se îndura de șea; tăia chinga, umflă șeaua la spinare și apoi apostolește grăbi pasul spre casă, mângâindu-se în sine, că tot ia mai rămas două dorințe de împlinit.

Drumul era greu nevoie mare; pe alături nu se zăria nici un copac care să-l poftescă la umbră; iar sorele dogorea ca într'un cuptor; nădușeala îi curgea șiră pe față; picioarele păreau că-l părăsesc și pe deasupra îl mai apăsa și afurisita de șea. Fel de fel de gânduri întovărășite de fel de fel dorințe îi alergau prin cap. Iar de la o vreme își da cu socoteala cam așa: cu cât cine-va dorește mai multe și mai felurite lucruri, cu atâta sporesce pofta de a dori.

De astă dată însă nădăjduia, că are să-și rînduiască dorințele cu cumpănă în așa fel, încât să nu-i mai rămână nimic de dorit. Și cum își frământa mintea chip și fel, de odată, gândurile îi sburară a casă la nevastă. Pasămite, bietul se gândea ce bine i-o fi nevestii acasă la recóre și, cuprins de ciudă, grai ca un nesocotit: „De cât să port eu șeaua în spinare, aș dori mai bine ca nevasta să stea acasă

călare pe ea fără a se putea da jos de pe ea“. Nicî nu isprăvi bine vorba și șeua se făcu nevedută și, așa băgă de seama, că și a doua dorință i s'a împlinit. Ușurat de povară, întinsă pasul bărbătesce spre casă, unde ajuns, credea că în tihnă va avea destulă vreme să chipzuiască asupra ultimei dorințe. Frînt de oboseală, într'un târziu, numai ce dete Dumnezeu de se vedu acasă, dar, când deschisă ușa, ce-i vedură ochii? În mijlocul casei, sta nevastă sa călare pe șea bocindu-să ca o mirésă fără a putea descălica. Și plângea, plângea, de par'că i se inecă corăbiile. Fii pe pace, nevastă, dișe el, stai binisor acolo unde ești că am să-ți fac parte de toate comorile.

— Ce 'mi pot folosi toate comorile lumii, dacă nu mă pot da jos de pe șea? Dacă ai dorit să mă vezi călare pe șea fără cal, fă ce-i face și scapă-mă de bucluc, ajută-mă să descălesc. Cu voie, fără voie, n'avu încotro și trebui să rostescă a treia dorință, ca adică soția să se potoa da jos din oblânc. Dorința i se împlini cât ai clipi din ochi. Bogatul s'a ales din toate astea cu: supărare, trudă zadarnică și pe deasupra fără cal; iar săracii au trăit mulțumiți săvîrșind fapte bune când împrejurările o cereau și așa au petrecut voioși și îndestulați, până ce Domnul i-a chemat la sine făcându-i părtași fericirii celei vecinice. Așa și voi iubiți cetitori, faceți ca ei, dacă doriți să fiți fericiți și iubiți de Dumnezeu și de omeni.

A. Crainic.

FRANCESCO PETRARCA.

La 7 | 20 Iulie să împlinesc 600 ani de la nascerea unuia din cei mai mari poeți ai Italiei, a lui *Francesco Petrarca*.

Născut în Arezo, studiă la Montpellier și Bologna dreptul și științele umane. Trăi în Avignon un șir de ani ocupându-se numai cu știința și făcând călătorii la Paris, Colonia, Aachen și Roma. În tot locul căuta după manuscrisele scriitorilor clasici vechi și studia obiceiurile și moravurile poporului. La Vaucluse 'și cumpără o proprietate, o casă și grădină. Aci scrisese cele mai însemnate lu-

crări ale sale. Petrecu apoi la curtea papală din Avignon, la Parma, la Neapole la regele Robert, la Milan și la împăratul Carol IV la Praga. În fine, după aceste călătorii să aședă lângă Padua în satul Arquà, unde trăi în cercul familiei sale, ocupându-se neînterupt cu poezia, cu acte de bine facere și stînd în corespondență continuă cu prietini și protectori săi. Sănătatea sa, atât trupescă cât și spirituală, a fost în tot-d'auna perfectă până la 19 Iulie 1374, când ai sei îl găsiră mort în biblioteca sa, cu capul sprijinit pe o carte. Petrarca, celebru poet și erudit este întemeiatorul umanismului, prin descoperirea literaturii clasice antice și al cultivării limbii italiene prin poeziile sale. El fu cel dintâiu, care începu earăși a scrie o latinească corectă și elegantă.

Operile sale latine sunt „Africa“, o epopee, în care preamăresce pe Scipion și pentru care a fost încoronat cu cununa de poet la Roma în 1341, apoi „Poemata minora“, „De contemptu mundi“, „De vita solitaria“, „De vera sapientia“, „De remediis utriusque fortunae“, „De sui ipsius et aliorum ignorantia“, „De rebus memorandis“, „De viris illustribus“ ș. a. Popularitatea sa o datorește Petrarca mai ales poeziilor sale scrise în limba italiană, care i-au câștigat numele de „cel mai mare poet liric“.

Nu disprețuiți pe nimeni!

Nu disprețuiți pe nici un copil sau coleg al vostru, pentru că e rău îmbrăcat. Când Toma Edison, marele inventator american, vestit astăzi în întreaga lume, veni pentru întâiași oară la Boston, era îmbrăcat în haine subțiri și rupte de pânză, de și era în miezul iernii.

Nu disprețuiți pe nimeni fiindcă părinții lui sunt neștiutori. Shakespeare, cel mai mare poet engles, a fost fiul unui om, care nu știa nici să 'și iscălescă numele.

Nu disprețuiți pe nimeni fiindcă a eșit din o casă sărăcăcioasă, Abraham Lincoln, fostul president al Statelor-Unite, își petrecu copilăria într'o colibă calică a tatălui său.

Nu disprețuiți pe nimeni fiindcă să ocupe cu un meșteșug. Marele bine-făcător

american Carnegie a fost în copilărie fochist.

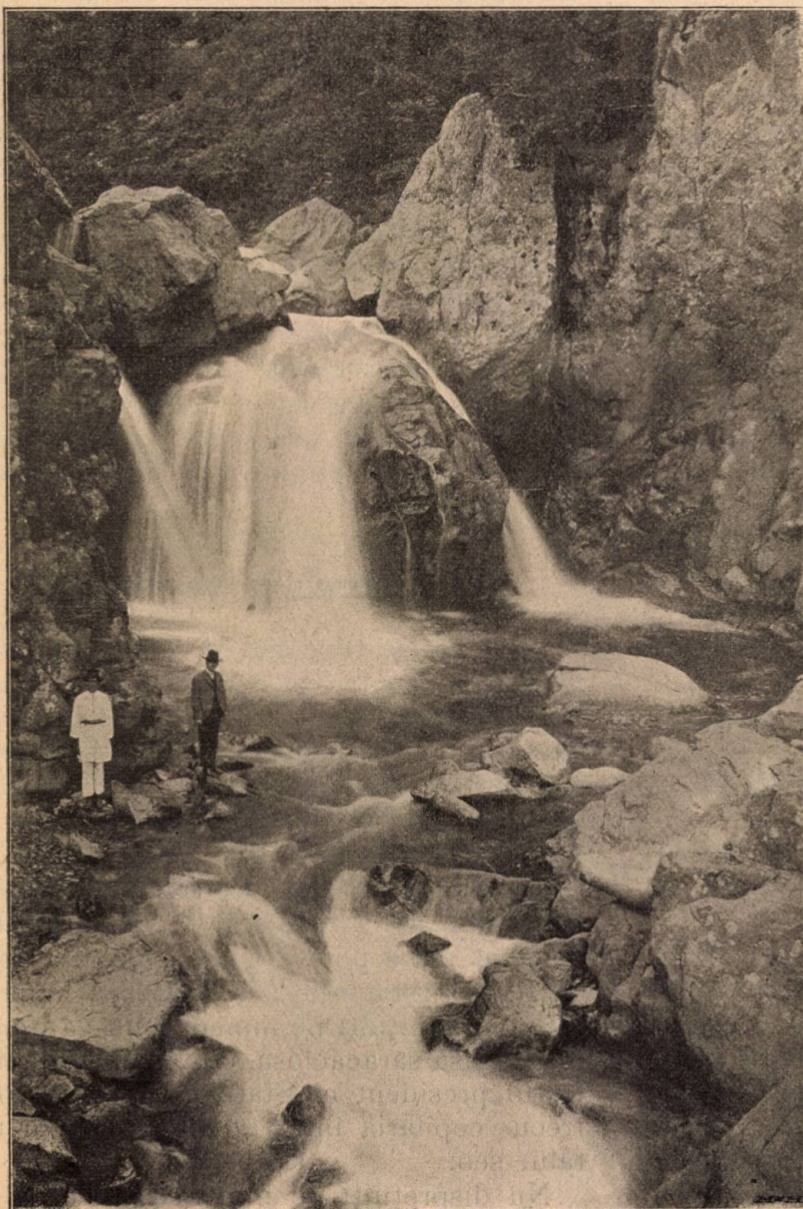
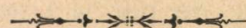
Nu disprețuiți pe nimenea fiind-că are defecte corporale și e lipsit de frumusețe. Genialul compozist Beethoven era urât și aproape surd și totuși a creat cele mai sublime compoziții.

Nu disprețuiți pe cel ce nu ia parte la jocurile gălăgioase și stă liniscit. Marele astronom și matematician englez Newton, era atât de sficios în cât chiar ca bărbat n'a dat la lumină mult timp unele din cele mai mari descoperiri ale sale numai de frică ca să nu devină renumit, și fu un

învățat din cei mai mari și mai profunzi ai secolului său.

Nu disprețuiți pe nimeni! Căci se poate întâmpla că un ast-fel de om disprețuit și nebagat în seamă să te întrcă în viața sa sau chiar să se ridice mai sus ca tine și să-ți fie mai marele tău.

Curioase sunt căile vieții și nimeni nu poate ști ce aduce viitorul! Fie-vă deci drept regulă în viață: a nu disprețui pe nimeni, fiind-că un ast-fel de lucru nu numai că nu este frumos, dar merită cea mai aspră dojană.

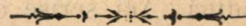
CASCADA DE LA VAIDEI

La distanță de vre-o 23 km. spre nord de orașul T Jiu, unde încep primele dealuri mai înalte din lanțurile de munți ai Carpaților se află sătulețul Vaidei, așezat pe valea Șușiței într'un frumos defileu de dealuri de calcar, cu stanuri înalte de peatră, cu țurțudane ciudate, cu peșteri și eroțiuni curioase.

La fundul defileului se ridică munții de granit, printre cari se rostogolește limpedea apă a Șușiței cu un sgomot asurzitor peste bolovanii ruți și rotunziți de puterea apei.

În cursul timpului Șușița a rupt munții de granit și și-a făcut o cădere, astă-zi de vr'o șapte metrii, asvirlindu-se din înălțime peste stânci cu o iuteală ameitore și făcându-și un basin unde clocotește spumegosa apă.

La 1901 s'a construit un drum din sat până la Cascadă, precum și chioșcuri, și este astă-zi un frumos loc pentru excursioniști și amatorii de frumusețile naturii.

VARIETĂȚI

Culorile în adâncimile mărilor.

Rațele de lumină care intră în apă sunt absorbite destul de repede de acesta. Chiar la mici adâncimi apa reflectează lumina verde-albăstrie și pe cea albastră, dovadă, că rațele roșii și albastre lipsesc acolo. După cercetările unor învățați ochii omului n'ar putea să deosebască la adâncime de 80—100 metri nici o lumină. Tocmai la adâncime de 70—150 m. însă trăesc o mulțime de animale colorate roșu, portocaliu și galben și plantele, care în general nu trăesc la adâncimi mari, fiind-că au foarte mare lipsă de lumină, sunt aproape toate de coloro roșă. Cum trebuie deci să ne explicăm aceste fenomene?

Se știe că există așa numite culori complementare, adică câte anumite două culori, care amestecate dau coloro albă. Culorile albastru-verde cu roșu sunt complementare, tot asemenea portocaliu cu albastru precum și galben cu violet, care amestecate dau prin urmare alb. Sub o sticlă roșă toate corpurile albe și roșe apar roșu, cele albăstrii-verde dispar, ele sau nu se văd de loc sau prea puțin, fiind-că ele nu radiază lumina roșă, prin care singură s'ar putea vedea sub sticlă roșă.

Asemenea toate corpurile portocalii nu se văd sub o sticlă albastră. Cu ajutorul acestei explicațiuni se pot pricepe aceste fenomene de lumină. În adâncimile în care nu mai pătrunde de cât lumina albastră sau albăstrie-verde animalele portocalii sau roșii să pot vedea numai cu mare greutate, de aceea pot cu ușurință scăpa de dușmanii lor. Culorile lor, care la lumina soarelui sunt atât de vii și bătătoare ochiului, sunt pentru ele un fel de armă apărătoare și care 'au produs în curs de lungi timpuri, întocmai cum s'a întâmplat cu coloro galbinie-brună a animalelor deșerturilor și cu coloro albă a animalelor din țările polare. În acele adâncimi trăesc coralele nobile, algele roșii și acolo se desfășează printre acestea, stelele de mare, holoturii, crabii și câte altele. În adâncimi de 500-1000 metri și mai adânc trei din patru părți a animalelor sunt de coloro roșă, mai închisă sau mai deschisă. În aceste adâncimi plante nu se mai găsesc. Cum să ne explicăm acest fenomen? În adevăr nici aceste adâncimi nu sunt lipsite de lumină, deși rațele solare nu pătrund până aci. Există adică acolo o zare luminosă, o lucire marină. Afară de animalele microscopice, care produc lucirea mării, există și coralii luminoase, celenterate, pesci și crustacee, care dau lumină din sine, bună-ora ca licuriciul între insecte.

Aceste animale își luminează ele singure drumul în întunecimea purpurie a adâncimilor mărilor.

Țară fără reptilii.

Irlanda și Noua-Fundlanda sunt țări, care n'au reptile. Aci nu se găsesc șerpă, broșce, broșce țestoase sau șopârle.

Apa și paviani.

Maimuțele numite paviani din Africa sudică se domesticesc și se iaă de călătorii deșerturilor fiind-că au instinctul de a găsi cu siguranță la mari distanțe ape subpământene. Dacă călătorii nu mai găsesc isvóre în drumul lor și sunt în pericol de a muri de sete, se dau pavianilor carne sărată, care le produce sete și astfel aceștia adormecă pământul și găsesc apă.

Convorbiri cu tinerii noștri abonați.

Paul Adrian, Craiova. Am citit amintirile din copilărie și la timp se vor publica. *Ilie Grigorescu*, Buc. Poesiile trimise dovedesc că ai o inimă nobilă și simțitoare, dar forma e slabă. *Nelli*, București. Primim cu bucurie scrisori frumoase și plăcute ca cea ce ne ai trimis. Poți se ne scrii ori când vrei, îți vom răspunde cu plăcere la ori ce ne ai întreba. Mi a plăcut ce ne-ai istorisit din viața D-tale. Salutare!

Anicuța C. R. Micul basm este frumos, dar mult mă tem că nu l'ai inventat D-ta, cum spui, ci e luat de la cine-va. Serie-ne ce însați ai pătit.

Ionița Alexandrescu, V. Ne pare bine că vei petrece vara acesta cu părinții la țară. Fotografia D-tale am primit-o. Ne întrebi ce o se facem cu dinsa. Eacă îți răspund că o voi pune în albumul bunilor copii, ce anume l'am făcut spre acest scop.

Vasilica Visarion, B. Mi scrii că ai citit cu multă plăcere „Isprăviile lui Bebe“ și de ce nu se mai scrie astfel de istorioare. Tocmai acum ne-a trimis Bebe erăși una, deci în curând vei citi erăși ceva nostim.

Julietta . . . P. Aduc mulțumiri iubitei noastre domnișore, de 16 ani, pentru scrisoarea trimisă. Ne pare bine că deși ești de 16 ani, totuși ai simțimente atât de poetice. Dorim ca corespondența ce vrei să începi cu noi să ne aducă vești bune.

Andrei Șerbănescu, G. Povestirea ta ne-a făcut să ridem. Eacă o publicăm și noi: *Profesora* întrebă: Când cade Nascerea Domnului nostru Isus Christos? *Stăncuța* răspunde: Doar n'a căzut din cer?

Elvira Popovici, I. Istorióla despre maimuță este foarte veselă, dar tipărită nu ar suna așa de cu haz.

Grigore Munteanu. Mă bucur că ți-a plăcut povestea despre care scrii și cred că nuți-a plăcut pentru întâmplarea povestită, ci și pentru numai învățătura ce cuprinde. *Amicul Tinerimei*.

LUNA IULIE (Cuptor)

Quintilis. Juillet. Juli. Ekatomveon.

Dile vrednice de însemnat în această lună.

1/14 Iulie 1878. Inchierea tratatului de Berlin. Congresul recunoște independența României și-i dă Dobrogea.
2/15 Iulie. † Stefan cel Mare în etate de 71 ani după o domnie de 47 ani (înmormântat în mănăstirea Putna, Bucovina).

22 Iulie/4 Aug. 1877. Țarul și Marele Duce Nicolae al Rusiei rîgă pe M. S. Domnul Carol să-i vină în ajutor.
26 Iulie/8 Aug. 1476. Lupta lui Ștefan cel Mare la Valea Albă.

† Însemnă mort.

SENTINȚE

Țera e mamă dulce, copii mei!
Ferice care mîre luptînd pe sinul ei!
Din țărîna lui vor crește odore vitejesci,
Stejarî cu lemn de arce, de ghioge românești!

V. Alexandri.

Nu este scădere, care desonorăză mai mult pe om de
cât falsitatea și perfidia.

Bacon.

Nu face din durerea altuia veselia ta.

Seneca.

Întîi și întîi patria mea, ȳice o vorbă englezescă.

NOSTIMADE ȘI ANECDOTE ȘCOLARE

Un tată își bătea copilul fiind-că își rupsese
pantaloni.

Copilul disperat striga: Cum vrei tată să nu
se rupă, dacă d-ta îi bați în toate ȳilele?

* * *

Elevul (poet). Ah! ce frumoșe sunt excursiunile
în natura înflorită pline de un tainic freamăt?
Dacă aș putea pricepe limba acestui măreț ștejar
câte nu ne-ar putea spune?

Profesorul. Dragă tinere, iată ce ȳi-ar spune:
„iartă-mă poete, eu nu sunt stejar, ci fag“.

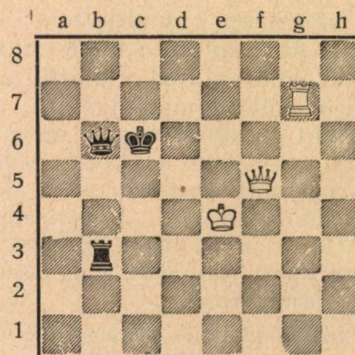
Rugăm pe toți domni, cari au primit numerile de pînă
acuma din «Amicul Tinerimei» să bine-voiască a ne tri-
mite prețul abonamentului.

Cu No. 6 s'a încheiat o jumătate de an. Numerile a-
părute se pot avea și în broșură separată cu prețul de 4
lei. Rugăm pe d. cari au abonat pe 6 luni să-și reno-
iască de cu vreme abonamentul pentru a doua jumătate
de an.

Fie-care din tinerii noștri cititori este invitat a ne tri-
mite ghicitori, șarade, aritmografe ș. a. compuse de el
însuși (nu copiate), cari se vor publica spre deslegare.
Ele trebuie scrise lămurit și esact și soluțiunea pusă la
urmă.

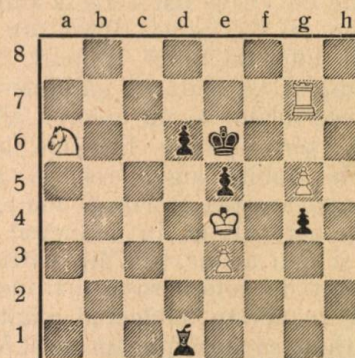
JOCUL ȘAHULUI

Mat. Dacă se dă «Șah la rege» și acesta nu se pôte
apera prin nici un mod din cele arătate, să ȳice că
regele este *mat*, căci nu se mai pôte mișca din locui său
și atunci jucătorul a perdut partida, a perdut jocul.

Ast-fel în figura alăturată să fie s. es. albul, care face
o mișcare, atunci regele va deveni mat, dacă se mișcă
aghiotantul f5 pe d5, căci aghioteant albul dă șah regelui
și acesta nu se pôte apera în nici un mod de pericolul
de a fi bătut.

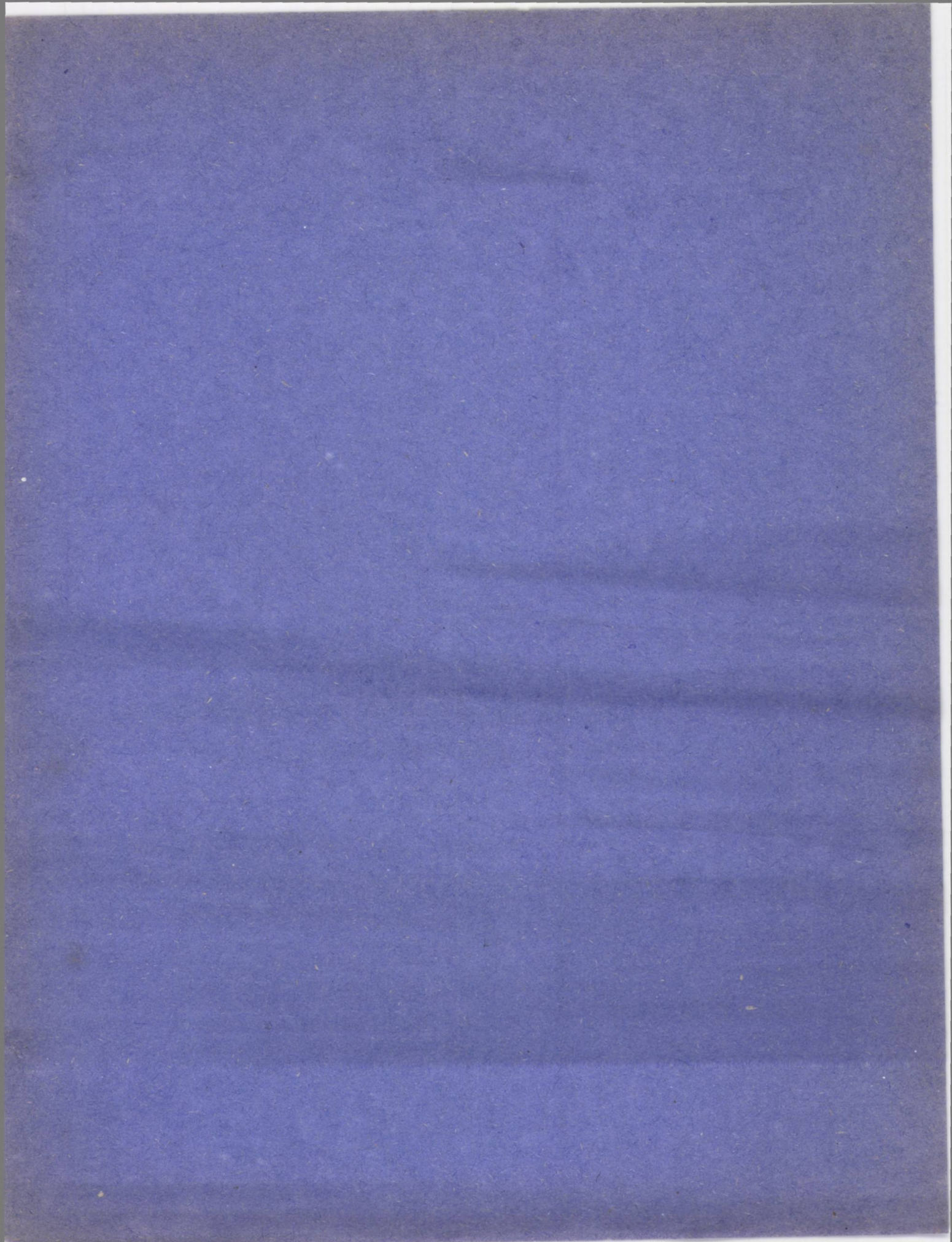
Un alt exemplu în figura de jos.

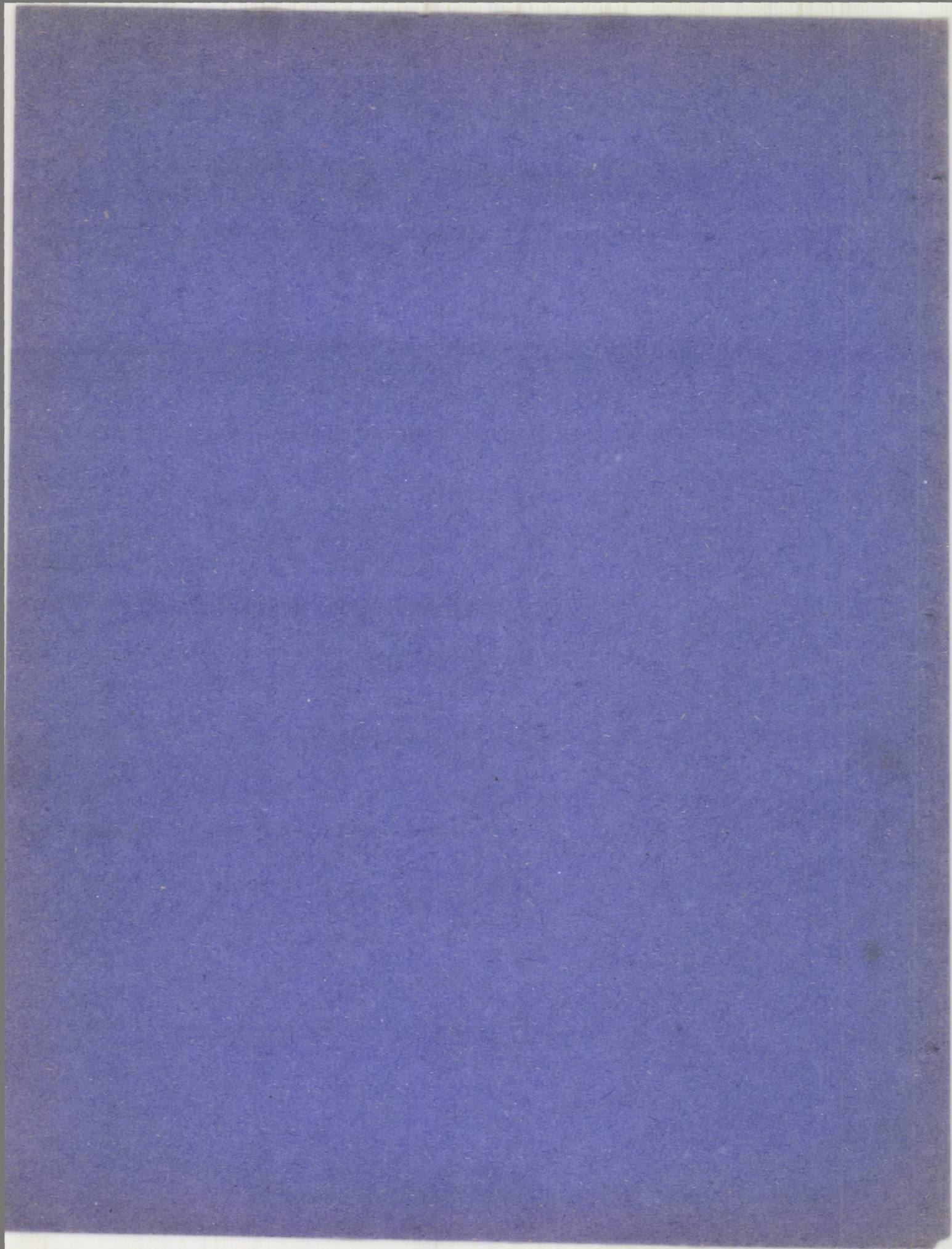

Albul face o mișcare și anume cu calul a6 pe c7; ne-
grul din contră cu căpitanul d1 pe c2, — regele alb de-
vine mat.

Director, proprietar și editor I. MOISIL prof. și directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAIȚIC, ECON. I. MĂLĂESCU
I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

TIPARUL N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE T.-JIU.

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, STEF. BOBANCEU, AUG. CRĂINIC,

EC. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnasiului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștințe pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica decî deosebite istorii, nuvele și romane istorice și științifice, care vor dezvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștințe asupra vieții și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinerului cu plăcerile, bucuriile și necazurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Avînd tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privesce revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

1904

AMICUL TIVERIMEI

HOARE DE CUNOSCINTA FOLIOARE

PRINTER

EDUGAREA TIVERIMEI ROMANE

Directorul general al educației, București, 1918.
Către domnul profesor,
la cunoscuta adresă,
pentru a primi în vedere.

Am onoarea de a vă scrie în legătură cu proiectul de
organizare a școlii primare, care a fost prezentat
la ședința de lucru a Comisiei de studii, în data de 15.12.18.

În urma discuțiilor avute, s-a hotărât să se
acordeze aprobarea proiectului, cu unele modificări
de natură tehnică, care vor fi înscrise în anexă.

Proiectul este în conformanță cu prevederile
legii, dar trebuie să se țină seama de faptul că
implementarea sa va necesita o anumită
preparare a învățătorilor și a părinților.
În acest sens, s-a hotărât să se organizeze
cursuri de instruire pentru învățători și
cursuri de educație pentru părinți, care vor
fi desfășurate în perioada următoare.

Închei scrisoarea cu aceste considerații și vă
salut din nou.

Profesorul de învățământ,
T. T. T.

Amplasarea școlii va fi în funcție de
disponibilitatea terenului.

Amplasarea școlii va fi în funcție de
disponibilitatea terenului.

Amplasarea școlii va fi în funcție de
disponibilitatea terenului.

Amplasarea școlii va fi în funcție de
disponibilitatea terenului.

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘCIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

Amintiri din copilărie

Satul meu, Țințărenii, este mic, cu case joase, acoperite cu pae și aședate aproape toate numai pe o parte a drumului. Spre supărarea mea, cineva îndrăzni a-l compara cu un om căruia îi lipsește o ureche. Dar fie cum o fi, pentru mine este frumos, așa de frumos cum î pare orî-cuî satul său. Cum intri în sat, la mîna stîngă este casa noastră și grădina pe unde mi-am petrecut sburdalnica copilărie, ear peste drum este școlă, unde mi-am pus temelia viitorului meu, școlă mie mult iubită. Clădirea școlii este mare, zidurile de piatră, cu ferestre multe și mari, acoperișul este de tinichea văpsită roșu, o vedî din depărtare și este prin urmare altfel de cât casele celorlalți sătenî. La școlă din satul nostru însă vin și copii din satele învecinate, cari încă n'au localuri de școlă.

Școlă noastră mi-a fost din cea mai fragedă copilărie, de când adică pot dice că m'am trezit în viață, locul cel mai plăcut. Prin gardul de nuiele al grădinii noastre priveam, în timpul când încă nu mă dase tata la învățătură, cum se jucau copii prin

jurul școlii. Câte odată mai săriam gardul și mă amestecam și eu în joc cu dinșii, dar eu nu prea aveam trecere la ei, căci încă nu eram școlar. Cât de bucuros aș fi mers și eu la școlă, ca să însemnez și eu ceva. După ce școlarii începeau cursurile, auđiam un sgomot, un zuzăit de voci, apoi urma o tăcere, semn că domnul învățător intrase în clasă și învața copii și atunci se isprăvia cu petrecerea mea și totul era linișcit.

Numai în timpul primăverii și a verii, când ferestrele erau deschise auđiam din timp în timp cântecele, ce le cântau școlarii și ale căror melodii armonioase pătrundeau aerul până în grădina noastră și atunci mă apropiam earăș de gard, priveam prin el și doriām să fiu și eu în clasă și să pot cânta împreună cu școlarii.

Când școlarii eșiau din școlă la 11 sau la 4, doi câte doi în rînd și apucau pe stradă tot în ordine și liniște, mi se părea acest lucru așa de sîrbătoresc și mă gândiam ce frumos lucru trebuie să fie învățătura și ce cuminți sunt școlarii. În adevăr însă cumințenia asta a copiilor dura de obicei numai până când ajungeau la cotitura stradei, de unde nu-i mai putea vedea

nvătătorul. Ajunși aici copii desfăceau rândurile, începeau săriturile și jocurile, uneori se întâmpla și câte o păruieală, în care linealele și tablitele serviau drept arme de atac și de apărare. Ce bucuros aș fi dorit să fiu și eu pe acolo; dar eu nu însemnam nimic pe vremea aceea.

În sfârșit, eacă să apropiu vremea să devin și eu ceva, — tata hotărî să mă ducă și pe mine la școală. Sosise toamnă. Prin câmpii și păduri numai era aproape nimic ce să ne mai înveselească. Inceputul anului școlar era aci. Acest anotimp este așa de potrivit, nu numai pentru școlari, ci și pentru orî-ce copil, care încă n'are de a face nimic cu școală. Acuma copacii își lăpădă frunzele, toate plantele încep a se usca, prin păduri și prin câmpii nu mai cântă păserelele, cerul nu mai suride ca mai înainte, zilele 's mai scurte și frigul începe a se simți. Copii petrec acum mai bucuros în odăi și salele școlii cu mulțimea școlărilor auzind ceva atrăgător pentru dinșii.

La început tatăl meu nu voia încă să mă dea la școală, sub motivul că aș fi prea mic, prea tiner, dar spre mirarea lui vedu că eu protestam din toate puterile. În ce privește etatea îi dovedii tatii, că Niță alui Cociorvă, prietenul meu la jocuri, este mai tiner și totuși merge de un an la școală, ear în ce privește statura mea îi spusei, că Petrică al notariului, cu care m'am măsurat la Sf. George, este cu două degete mai scund, prin urmare n'o să rămân eu în urma ăstora.

În adevăr nu știu cu siguranță dacă protestările mele au avut vr'o înrîurîntă serioasă asupra tatii, căci într'o bună dimineață, după ce mama mă îmbracă cu hainele cele nouă, tata mă luă de mână și-mi dîse: «Georgică dragă, haid la domnul învățător să-l rugăm să te primască și pe tine în școală».

Învățătorul nostru, domnul Mihail Crișan, era un bătrîn respectabil, bun și prietenos, iubit de noi copii și astăzi după patruzeci de ani îmi amintesc cu stîmă și recunoștință de dînsul. Era mic de statură, cu față veselă, îmbrăcat într'o haină cenușie și cu o pălărie neagră cu borduri late; ast-fel îl ved și astăzi în mintea mea. Vocea lui era cam răgușită și din cînd în cînd o tusa

slabă îi întrerupea vorba. Liniscit în mișcările sale, nici odată supărăcios sau mînios pe copii, ne robia cu ochii seî blîndi și cea mai mare amenințare — cînd vr'un copil își permitea să facă ceva gălăgie — constă în ridicarea degetului arătător, pe care 'l mișca câte-va secunde. N'am vedut vr'un om care să surîdă atît de plăcut ca d-l Crișan, suris, care venea din inimă și care îl asemenează cu binefăcătoreea lumină a sôrelui.

Tocmai cînd suna întâiași dată clopoțelul la școală eram gata de plecare cu tata. Mama îmi mai tocmi nițel basmaluța dela grumazi, îmi dîse să am grijă de batistă și să fiu cuminte, să mă port bine și sărutându-mă îmi dîse «D-deu să-ți ajute». Eram mișcat, par'că mergeam în altă lume, și totodată pășiam cu mîndrie pe lângă tatăl meu. Dar totuși ajuns în stradă par'că mă cuprinse un fel de sîială necunoscută pînă atunci. Dela porțiță aruncaî o privire înapoi, mama sta la fereastră și 'mi făcu un semn cu capul, par'că dîcea «Mergi cu Dumnezeu», ear cănele nostru, iubitul Grivei, pe care 'l pusese de dimineață în lanț, să scîncia și urla de supărare că nu l'am luat cu noi.

Într'un minut am și sosit în școală. D-l Crișan mă aședă în colțul băncii întîi, apoi tata, după ce mai vorbi câte-va vorbe cu învățătorul îi dete mîna, și plecînd îmi dîse să mă port cuviincios. Acuma eram singur între atîția copii pe cari nu-i cunosceam. Cei mai mulți erau «răguți» ca și mine și unii din ei dovedise mai puțin curaj decît mine. Unii plîngiau pe înfundate, alții cu lacrimi cît mazerea în ochi, unii posomorîți și tăcuți, puțini erau veseli sau cari rideau de purtarea noilor veniți. Cînd venisem noi găsirăm mai multe mame, care 'și aduseră odórele, ear cînd plecau din clasă se întâmplau scene sfîșietore — în ochii noștri — căci în adevăr erau și de aceia, cari țipaî și voiaî să plece érași acasă. Dar încetul cu încetul se liniștiră cu toții. «Ean să vedem — dîse d-l învățător — cine a venit azi în vizită la mine?» și începu a întreba pe noii veniți rînd pe rînd cum îi chemă.

Dela mulți nu putea d-l învățător să le scoată din gură nici un cuvînt. În apropiere de mine ședea un copil mic și încăpățînat

de tot, care 'și ținea gura închisă așa de tare, în cât i se lungise peste măsură și nu putea să-i scôtă cu nici un preț un singur cuvânt. Un altul își acoperea fața cu amândouă mâinile, ca și când s'ar teme ca să nu 'l deoache cineva și la orî-ce întrebare nu da nici un răspuns. Cei mai mulți însă își spuneau numele cu ore-care îndrăzneală. Vecinul meu, un copil sdravên, cu părul negru și sburlit și cu ochi sclipitori cum îl întrebă învățătorul răspunde: «Pe mine mă chiamă Niculiță Muică». Și îndată ce isprăvi aședîndu-se earăși mă atinse ușor cu cotul și îmi șopti la ureche: «Georgică, noi să fim prietini buni». Eu am răspuns da și prietini am rămas până ađi.

«Ceialaltî, cari nu știți cum vă chêmă» — dîse învățătorul — «să întrebați când îți merge acasă pe mamele vóstre și mîne să-mi spuneți numele».

Atunci unul din cei mai tăcuți și îndărătnici până acuma se sculă și dîse: «eú știu cum mă chêmă».

«Nu cred că ști micuțule» -- dîse învățătorul surîdînd.

«Ba știú, mă chêmă Grigoriță Alimănuț». «Și pe mine mă chêmă George, — pe mine Condrache — pe mine Octavian... și eată că începu a li se deslega limba la mai mulți, fără ca să mai fi insistat învățătorul.

«Ei așa, acuma vedeți știú și eú cum vă chêmă» dîse învățătorul. «Condrache, ean ridică mîna dreaptă».

Condrache dete din cap, dar nu ridică mîna.

«Dacă tu Condrache nu ridici mîna, știú eú că voi ceialaltî puteți ridica drépta, dîse liniștit învățătorul și într'o clipă copiii ridicară mîinile, deși nu toți cele «drepte».

«Ei acuma mișcați degetele, eac'asa cum fac eú» — dîse învățătorul.

Toți mișcaú degetele cu mare veselie.

Într'acea Condrache privea în dreapta și 'n stînga și rîdea.

În fine ridică și el amîndouă mîinile, mișca și întindea degetele cât putea privind când la ele, când la ceialaltî copii.

«Numai dreapta!» îi dîse învățătorul apăsînd mîna stîngă lui Condrache în jos.

«Ei, is prea puține degete numai la o mîna».

Învățătorul într'acea începu a-și număra degetele.

«Și eú știu număra», dîse un copil începînd a-și număra degetele și după el alții mai mulți.

«Eú știú să spun ceva despre degete» — dîse Petrică a Mîndrului — arătînd spre degete și începu:

Ăsta-i urs

Ăsta-i ursoaică,

Ăsta-i lup

Ăsta-i lupoaică,

Ăsta-i iepuraș, iepuraș, iepuraș,

Mîna cîniî la oraș.

Un glas plîngător se auđi atunci dîcînd:

«Vreaú să merg acasă».

Un alt glas, a lui Mieilă Țucă, un copil scurt și gros, rîsună: «Mi-e fóme».

«Ei copii, îndată plecăm cu toți acasă» — dîse învățătorul liniscindu-ne — și Țucă încă o să capete îndată de mîncare; dar încă una să-mi mai spuneți, ce-ați vrea voi să vă faceți, când îți fi mari?»

Țucă prîndînd curaj răspunde: «Eú mă fac cărciumar», — și eú cioban, — și eú soldat, — ear când veni rîndul la mine, nu îmi venia să spun ce vreaú să mă fac. Privirea blîndă a învățătorului îmi dete ceva curaj și cu sfială răspunsei: «Eú vreaú să mă fac învățător». Când spusei acésta mă roșiî la față, cređînd că d-l Crișan se va supăra, că vreaú să mă fac și eú învățător ca Dumniului. În adevăr însă mă privi cu bunătate, mă adia cu mîna peste obraz și trecu la un alt școlar.

În curînd isprăvirăm, ne scularăm, un școlar mai vechiú spuse rugăciunea, apoi ne puserăm în ordine, doi cu doi, ear Niculiță Muică mă prinse de mîna și nu mă lăsă până când nu ne despărțirăm pe drum, când intraî în curtea noastră.

Acasă povestiî mamei tot ce s'a petrecut la scólă, tótă ȝiua fusei vesel și acuma simțam și eú că eram ceva, că eram școlar și că am spus d-lui Crișan, că vreaú să mă fac și eú învățător. Tóte supărările ce trebuie să sufere un învățător în cele d'întâi săptămîni cu micii școlari, i le-am făcut de bună samă și noi d-lui Crișan, supărări însă de cari noi nu ne puteam da samă pe vremea acea. De câte orî nu dispărea câte un copil sub bancă și apărea în cine știe ce

altă bancă, unde nu era locul lui, spre râsul tuturor copiilor. Și greu lucru nici nu era acesta plimbare subpământină, căci băncile erau destul de mari pentru noi piticii de atunci. De multe ori petreceam chiar timp mai îndelungat pe podeală, sub bănci. Mare bucurie ne făcea însă bălabăneala picioarelor, acea oscilațiune regulată, produsă din cauza înălțimii blăni pe care ședeam și noi țiccam că «tragem clopotele».

Spre a preîntîmpina însă învățătorul acest reu obicei al nostru, ne scotea afară din bancă mai ales la tablourile de citire, așezându-ne în semi cerc. Oh! tablourile vechi și mucedde, ce acră îmi făceați viața în acea vreme! Cea-ce îmi plăcea era a asculta povestile ce ni-le spunea d-l învățător, sau a scrie pe tăblița de pîtră sau a cânta cântecul:

Călare pe băț,
Copilul sărea
Și capul sumet
Drept sus își ținea
Hop, în galop,
Hop, hop!

Tóte aceste îmi plăceau și ne înveseleau pe toți, dar cu tabela cu ma, mo, mu, me, mi, am, om... nu mă puteam de loc împăca. Dacă n'am fi iubit atât de mult pe d-nul Crișan, nici n'aș fi învățat a citi.

(Va urma).

Nepos.

DETUNATA

Spre răsărit de orașelul Abrud, din munții apuseni și Transilvaniei, în mijlocul unei regiuni romantice, încungiurată cu frumoase păduri de brad și cu îmbelșugate livezi, se înalță ca un mărgean de valuri verzi, stânca *Detunata gólă*. Ea în Ardeal nu are pereche și chiar și în alte părți ale Europei rar se mai găsesc stânci (roce) de asemenea formațiune. Acesta este cauza, că Detunata este cercetată în timpul verei de mulțime de străini, din toate părțile Europei, cari vin, unii să facă studii geologice, alții să admire curioasa ei formațiune. Și rar va uita-o cel ce a vizitat Detunata.

„Cine consideră Detunata numai ca un deal — dice germanul Bergner — va fi póte puțin încântat de dînsa, dar cine știe a prețui

raritatea astor fel de formațiuni și are pricepere pentru fenomene de asemenea natură, acela nu i se va șterge nici odată din memorie imaginea acelei minuni a naturii“.

Visitarea Detunatei se face de obicei de la Abrud prin satul Buciumani. Mai întâi apucăm drumul ce duce spre Zlatna, apoi ne întorcem la stînga, trecînd prin Șasa. Drumul duce prin livezi, apoi se infundă într-o pădure de brazi, la marginea căreia ni se înfățișează de odată uriașul părete al Detunatei. Stîanca întreagă se înalță pe cîma unui deal și are cîste precipise. Laturea cea mai precipisă și de tot gólă este cea despre apus de la care își are și stîanca numirea de gólă în contrast cu *Detunata flocósă*, care se află în apropiere spre miază-zi și e acoperită cu brădet.

Acest părete al Detunatei góale produce admirațiunea visitorilor. El are o lungime de vre-o 2000 metrii, se ridică la înălțime de vre-o 100 m. și e alcătuit din *stâlpî de bazalt*, cari par a fi așezați unii lângă alții de mână omenescă. Stâlpîi au câte patru, șese sau opt fețe, sunt așezați treptat în sus și în spre vîrf stau puțin încovoiați simetric în afară, în cât se pare că păretele este începutul unei uriașe boltituri rupte. Acești stâlpîi sau colóne sunt de colóre sură sau sură-negrie. La pólele păretelui se află o mare grămadă de frînturi de colóne, răsturnate de apele ploilor și de trăsnetele, cari isbesc în puternica stîncă. Printre frînturi crește feregă și alte plante, apoi brađi singuratici sau în grupe. Mulți scriitori susțin, că Detunata și-ar fi primit numirea de la tunetele ce o lovesc și de la detunătura ce o fac stâlpîi prin căderea lor. Să póte însă că stîanca s'a numit astfel în basa tradiției, căci poporul crede că ea s'a format între fulgere și tunete. Era de mult, fórte de mult, când pe frumoasele plaiuri ale Ardealului se luptau pentru stăpînire *uriazii* și *zînele*. Și să spune, că în încântătorul ținut, unde se află acum Buciumanii și Detunata, au tábărât o ceată de uriași și au luat în stăpînire plaiurile și codrii pustii. Căpetenia lor era cel mai neîmpăcat dușman al zinelor. Era vai și amar de acea zină, care cădea în mîinile lui, sórele nu-o mai vedea cu ochi, căci strajnicul căpitan jurase mórte tuturor zinelor. Voini-

cul uriaș avea un fecior, frumos și drept ca bradul din munte și viteaz minune mare. Singura plăcere a acestuia era lupta vitejască, ear când luptele conteniaū, pleca la vânat prin codrii, ca să se lupte cu urșii și cu zimbrii, (bourii), ce se afla pe acele vremuri prin munți. În lupta cu ei, feciorul de uriaș își stămpăra dorul de vitejie, dorul de răsbunare... Odată străbătând foarte departe prin codrii fără poteci, înoptă în pădure. Neștiind în cotro să dea, se puse să doarmă la rădăcina unui brad. Dar n'apucă să ațipească, când zărește prin pădure o mică rață de lumină și în urechi îi străbate sunetul unui glas, care cânta o doină, atât de dulce și de fermecătoare cum nu mai auzea nici odată. Voinicul sări drept în picioare, mai ascultă un minut răpitorul cântec, apoi își îndreptă pașii spre lumina, ce licărea printre brazi. Și ce să vadă? în o mică poienită, lângă un foc de vreascuri ședea cântând o fată fecioră frumoasă... era o zină dintre acele, cărora tatăl său morțe le jurase... Zina zărindu-l voi să fugă, dar voinicul o opri și multă vreme au stat împreună povestind și glumind.

Din acea clipită voinicul uriaș se schimbase cu totul. O tristeță adâncă îl copleșise și n'avea alt dor de cât să plece prin codrii și să asculte cântecul fermecător al zinei.

Tatăl său, bătrânul uriaș bănuia acest lucru și odată îl urmări, însoțit de o mare ceată de uriași. Și ce să vadă? Feciorul său îmbrățișa zina tocmai pe locul, unde se înalță adî Detunata.

Un strigăt de mânie și nevinovata zină cădu străpunsă de spada bătrânului uriaș. În clipa următoare însă se rostogoli și bătrânul alături, lovit în inimă de pumnalul fiului său.

Iarba și mușchii se văpsiră cu sânge, ear feciorul urla și mugea frânt de durere, cum mugește vita în agonia morții. Dar atunci, o minune! La glasul lui răsunară tunete și trăznete îngrozitoare, de se cutremurau munții și văile. Pământul se crăpă și înghiți pe tânărul uriaș și zina, ear trăznetele și limbile de foc, ce eșeau din măruntalele pământului, schimbă în stanuri de peatră trupul nemilosului bătrân și pe ceilalți uriași.

Și așa au rămas cu toții până în ziua de

astăzi, căci din trupurile lor s'au format stâlpii Detunatei.

Astfel ne talmăcește tradiția poporului formarea Detunatei gôle.

În apropiere de Detunata gólă spre miazăzi se află Detunata flocosă. Acesta este o stâncă de formă conică și acoperită cu brădet, numai în partea despre miază-noapte-apus are un părete pleșuv, care asemenea este alcătuit din stâlpi.

În Ardeal formațiunile de bazalt sunt cam rare și se află mai mult ca stânci singurătate, încunjurate cu alte formațiuni geologice. În Munții-apuseni singurile stânci de bazalt sunt cele două Detunate. Ele sunt împrejmuite cu gresie carpatină (în unele părți acesta conține aur) și cu munți de trachit, mai cu samă spre răsărit, cum sunt între alții munții Giamăna, Suligata ș. a.

Detunata gólă este cea mai frumoasă stâncă de bazalt a Ardealului. Ea este mai frumoasă și mai interesantă ca stâncile de bazalt de la *Aussig* de pe valea Elbei (din Boemia nordică) și-și are o vrednică păreche numai în colónele de bazalt din *Peștera lui Fingal* din stâncósa insulă Stafa aparținătoare Scoției sau în soseaua gigantilor din *Ardèche* (Franța). Astfel este Detunata noastră: o minune a naturii, despre care noi nu prea ne dăm sama în deajuns. Munteanul, care își paște liniscit caprele la pólele Detunatei, se miră când vede, că vin să admire stâncile lui călători din țeri îndepărtate. Trebuie să se știe însă, că o stâncă măreță, cum e Detunata, nu se găsește ori unde și trebuie să mergi departe până în Scoția ca să-și afli păreche.

Mai trebuie să amintim, că lângă Detunata se află o casă pentru călători, iar la picioarul ei spre miazăzi-apus, ascuns în brădet, se află un mic ghețar, un izvor îngrădit cu petrii, unde și în timpul cel mai cald de vară se găsește ghiată.

Icona ce ne-o plăsmuim despre Detunata, va fi deservită, dacă ne urcăm pe culmea ei. La marginea răsăritenă a stâncii se află așternută o potecă precipișe, care ne duce sus la vârf, unde este un mic chioșc făcut din bârne de brad. Chioșcul este în șase colțuri și legat de stâncă cu copcii de fer, ca să nu fie doborât de viforele, ce bântue cu furie la această înălțime.

Din ferestrele chioșcului ni se deschide o panoramă din cele mai mărețe. Spre apus vedem puternicul munte *Vulcan*, cu culmea-i lungăreață, iar în ceața depărtării ni se arată muntele *Găina*.

Urmază apoi jur împrejur, spre miadă noapte-apus, culmile de trahit, ce înconjură Roșia, și peste ele munții Bihorului, spre miadă noapte să zărește în mare depărtare, dincolo de Valea Arieșului, căma lungă a *Muntelui-Mare*, spre miadă-noapte-răsărit și spre răsărit, din mulțimea de piscuri mai apropiate și mai depărtate, apar ca niște uriași, piscurile *Poienița* (1440 metri) și *Colțul Cioranului*, apoi stâncoasa *Suligata*, cele două piscuri ale *Geamenei*, căma lungă a muntelui *Căpățina*, din preajma *Mogoșului* ș. a. În sfârșit spre miadăși privirea ni se oprește de munții *Negrileasa*, *Vulcoi* sau *Corabia* (1351 m.) și *Boteș*, cari sunt acoperiți cu brați și închid valea Buciumului spre miadăși. La *Vulcoi* și *Boteș* se află în lucrare mai multe mine bogate de aur. Aici, ca și la Roșia, bășitul (lucrul de mine) e foarte vechi. Romanii încă au avut aici mine și urmele lor se cunosc până azi. Se crede, că ei au făcut uriașa tăietură de pe *Vulcoi*, care despică muntele și de la care i se trage al doilea nume: adică *Corabia*. Tot lângă *Corabia* s'au descoperit două vechi cimitire romane, unul destinat pentru soldați și altul pentru sclavi, lucrători în mine.

Detunala golă are o înălțime de 1182 m. cea flocosă de 1168 m.

Din «Zarandul și Munții apusenî» de *Silvestru Moldovenu*.

A treia conferință a savantului Homesianu

Ținută la 6 Ianuarie anul 5501 în Palatul Național (Vești Amicul Tinerimei No. 7).

Cetățeni,

În urma celor două conferințe nu-mi rămâne pentru astăzi de cât să resum viața omului din lună sau cum i se dice în știință a *Selenitului*.

Ați vădut că există o atât de mare diferență între lună și pământ în ceea ce privește condițiunile naturale de trai în cât de la început s'a admis că dacă *Seleniții* vor fi existând într'adevăr, ei nu pot fi organizați ca și noi. Ei bine astăzi în urma expediți-

nei noastre avem o idee exactă de tot ceea ce privește *Selenitul* și spre fala științei, presupunerile oamenilor savanți din alte vremuri au devenit astăzi realități. Statura *Selenitului* este pe jumătatea celei care o avem noi așa că rar am vădut *Selenit* a cărui înălțime să treacă de 0^m,90. Dacă *Selenitul* ar avea părțile corpului proporționate întocmai ca ale noastre de sigur că *Luna* ni s'ar părea atunci un continent locuit de copii. Estetica corpului din nefericire lipsește însă la *seleniți*. De și mici de statură, corpul lor are însă o grosime îndoită. În special cavitatea toracică este foarte mult dezvoltată și căutând să ne dăm seama de necesitatea acestei dezvoltări am constatat că plămânii *Selenitului* sunt cu mult mai mari ca ai noștri. În adevăr atmosfera din lună fiind foarte rară, *Selenitul* are nevoie de plămânii bine dezvoltați, de căi respiratorii bine regulate pentru ca din puținul aer ce-l găsește să pôtă introduce cantitatea necesară existenței.

Tot din această cauză a atmosferei rarificată, *Selenitul* e în mai multă mișcare ca noi. El e silit să lucreze cât mai mult nu numai ca să și pôtă agonisi hrana dar și pentru ca să respire mai cu îndestulare. Iată deci o lume în care leneșii și trândavii lipsesc, în care avuțiile fie că ar fi câștigate, fie că ar fi moștenite nu scutește pe nimeni de munca rodnică și bine făcătoare de viață. Fericirea în lună, fericirea trândavilor, cari doresc să aibe totul fără nici o oboseală, nu există. Acolo toți muncesc ca să respire, ca să trăiască.

Picioarele *Selenitului* sunt gróse și terminate printr'un singur deget turtit și lat. *Seleniții* au o limbă proprie a lor. Ei scot nisce sunete repeđi, ascuțite și fără vre-o asemănare cu glasul omului. Aceste sunete sunt foarte variate și dând atențiune deosibită am constatat că după modul de a le combina ei reușesc a se înțelege, a-și comunica impresiunile și ideile.

În prima zi când am ajuns, unul dintre noi ne mai putend suporta căldura început a-și face vânt din mâni și spre uimirea sa, se pomeni sburând¹⁾ Exemplul lui fu urmat

1) Vești Amicul Tinerimei No. 4 „O călătorie în Lună“

și de alții, iar bieții Seleniți cădura la pământ ca trăsniți pentru moment vedând nămile de omeni cutreerând în sbor regiunile atmosferice. Primele momente de spaimă trecând, Seleniții se ridicară și cu ochii țintiți spre ai noștri, cari sburau, începură să scôtă tipete stridente combinate în mod foarte variat. De sigur că fie-care își da părerea sau își comunica impresiunea ce o aveau.

Traiul Selenitului din toate punctele de vedere e inferior celui care îl avem noi dar denotă, că păstrează urme dintr'o viață mai bună pe care vor fi dus-o strămoșii lor.

Edificiile lor sunt mici ca înălțime dar de dimensiuni mari ca întindere cu fundațiuni puternice. Pământul din lună fiind prea des expus cutremurilor și sguduirelor de tot felul, Selenitul are nevoie de locuințe clădite cât se poate de solid. Din câte-va case ruinate am putut observa că ele sunt cam tot atât băgate în pământ cam cât sunt scose și la suprafață. Toate clădirile sunt de peatră iar geamurile ferestrelor sunt făcute din mică, care se găsește foarte răspândită în plăci de dimensiuni mari până la 2-3 metri pătrați. Evident că mica înlocuiește cu succes sticla noastră mai ales în lună care e supusă la atâtea sbuciumări.

Organizație de sate, orașe n'am observat. Nu există străzi, șosele sau căi de comunicație ca ale noastre. Se observă însă din loc în loc, bucăți de pământ bine bătătorit cu un pietriș mărunț, lăsate în părăsire și care îți fac impresiunea unor șosele construite într'o altă vreme.

Dacă nu avem sate și orașe vedem însă familia și statul. În fie-care clădire trăiesc o familie și se pare că această instituție e încă în florie la Seleniți. Cum expedițiunea noastră făcuse de sigur în mintea seleniților impresiunea unui fapt supra natural și cum dânsii se convinseseră că nu le purtam nici un gând rău, ne a fost foarte ușor să vizităm câte-va din locuințele lor.

În fie-care clădire se găsesc mai multe camere dintre care una sau două sunt rezervate copiilor—după numărul lor—iar în celelalte trăiesc cei adulți. În odaia părintelui nu intra copilul ori cât ar fi de mare el în cât pare că acesta e locul sfânt, biserica lor. Rar, din când în când, la intervale apropiate,

regulate, se întrunesc cu toții în camera cea mare în care probabil că își fac rugăciunile.

Selenitul își petrece vremea cu vânatul, pescuitul și păstoria dar și aceasta în mod rudimentar în cât ne amintesc viața popoarelor noastre sălbatice. La vânat au arcul, a cărui săgeată e făcută dintr'un lemn cu vârful de peatră *silex*. Lemnul este crestă în 5-6 părți în lung la un cap al său; între crestături fixează o bucată de *silex* foarte fin ascuțită.

Imbrăcămintea lor e ceva mai perfecționată ca a triburilor noastre sălbatice din vremuri și au o haină lungă fără mâneci făcută din piei de animale. Se pare că se pricep foarte bine la tăbăcirea peilor, de oare ce prin simple operațiuni mecanice isbutesc să aibe pei fine și durabile. Haina îi acopere tot corpul până mai în jos de genunchi iar pe cap poartă un fel de pălării conice făcute din trestiiile subțiri ale unei plante. Singurul semn distinctiv al lor este această pălărie conică. La unii ea e simplă, la alții se observă o bordură ca un ciubuc și se pare că cu cât e mai bogat, mai puternic Selenitul cu atât numărul ciubucelor de la pălărie e mai mare.

Femeile poartă tot pălării dar de forma unei piramide trunchiate, fără nici o distincțiune.

În lună mai există și altă instituție: statul, dar cu mult mai puțin dezvoltat ca la noi. Prima vizită am făcut-o în partea din lună numită de noi Imperiul *Serenității*, fiindcă e udat de marea *Serenității*. Ei bine în alte părți ale Lunei, trăiesc Seleniți, care se dușmănesc cu aceștia, care își au șeful lor, viața lor, nu mai dezvoltată dar mai deosebită întru cât-va. De aci ne am făcut ideea că asistăm la constituirea de State.

De și timpul șederei noastre a fost relativ scurt totuși observările ce le am făcut sunt foarte numeroase. Unele din aceste observări au nevoie să fie repetate și de aceea le amân comunicarea lor până după întreprinderea unei a doua și chiar și a treia expedițiuni.

Ideea generală ce ne facem însă zădărie despre Lună e că dînsa nu e un astru mort, dar care tinde să moră. Sunt atâtea și atâtea fapte ce le am observat dar pe care voi să le mai controlez și care mă fac să

admit că Luna a avut o viață a sa proprie. Ea s'a născut, a trăit și acum merge spre peire. Durata acestei vieți a fost cu mult mai scurtă ca a pământului. Ruptă odată din pământ, Luna a avut viața sa, care s'a desvoltat și va fi ajuns de sigur la apogeul la care o îndreptăția să ajungă împrejurările fizice. Acest apogeu nu a putut fi indentic cu apogeul la care va ajunge viața de pe pământ, căci în primul rând n'a avut timpul necesar unei asemenea desvoltări. A face ceva în această lume, care tinde moment cu moment să dispară e imposibil, căci nu ne putem opune mersului natural al lucrului. Dar tocmai cum dintr'un foc năprasnic, cauți să scoți ce poți, tot așa și noi din *Lună* ne vom munci să aducem, ceea ce ne poate fi folositor nouă aci pe pământ.

Acésta va fi scopul tuturor expedițiunilor ce se vor face de aci înainte la bieții Seleniți a căror mörte o putem profetisa fără tēmă de a greși.

Alandron.

POVESTE EGIPTEANĂ

Ramses III sėu **Rhampsinit**, cum îl numesce istoricul grec Herodot, a fost un rege bogat al Egiptului. Ca să-și păstreze bogățiile sale fără temere că i-se fură, puse pe un vestit maestru zidar, să-l zidească lipit de palatul sėu o cameră fără ferestre și fără ușe, în care se putea intra numai prin odaia regelui. Maestrul zidar însă era om șiret, aședă în zid o pėtră mare pătrată cu așa dibăcie, încât se putea scóte pėtră fórtē ușor de un cunoscător al acestei meșteșugiri. Dar zidarului nu i-a fost dat de sörte să se bucure de isprava șireteniei sale, pentru că curând după zidirea camerei se îmbolnăvi de mörte. Când fu aprópe să-și dea sufletul, chemă pe cei doi fii ai sėi lângă sine și le descoperi taina. Maestrul muri.

În nóptea următoare, cei doi fii ai zidarului se furișară la palat, căutară și aflară pėtră cea pătrată în zidul camerei celei nouē, o scóseră și intrând înăuntru luară din averi cât putură duce, apoi eșind aședară pėtră la loc și se duseră acasă.

A doua zi după furt regele vedēnd lipsa din averile din cameră, rămase cu atât mai mirat, cu cât nu putu găsi nici o urmă de stricăciune în zid. Cercetând și de și camera, vedea că se fură mereu. Era în mare neastēmpēr să afle cine e hoțul și cum fură. Puse lațuri și curse printre vasele, în care erau aședate bogățiile.

Nu trecu mult și fiii zidarului iarăși se duseră nóptea să fure. Abia intră unul din ei înăuntru și se încurcă repede în lațuri, iar de o cursă fu prins, așa că tóte silințele ce și-a dat să scape fură zadarnice. „Frate, strigă el în desperarea sa, pentru mine mântuire nu este; dar ca să scapi tu de perđare, tae-mi capul și ia-l cu tine, ca să nu fiu recunoscut“. Așa și făcu cela-lalt frate și se duse, avēnd grije să aședē pėtră la loc.

Care nu fu a doua zi mirarea regelui, când găsi în camera, care fusese bine zăvorită, un cadavru fără cap!

Tótă speranța de a pune mânia pe hoț și-a pus-o regele în faptul, că poporul egiptean era fórtē religios și socotia ca o fără-de-lege a nu îmormēnta mörții cu tótă cinstea. De aceea puse regele pe ómenii sėi să atārne corpul ucisului la un zid, iar paznicii aveau poruncă să prindă și să aducă înaintea sa pe cel care ar plānge mortul și s'ar jeli.

Mama celor doi frați nu se putea mângâia de nenorocirea ce o lovise și amenința pe fiu-sėu rămas în viēță că-l va denunța regelui, dacă nu-i va aduce corpul celui mort. Se gândi fratele mortului la o nouă viclenie; umplu cu vin câți-va burdufi, îi încarcă pe un măgar și porni către locul unde se aflau paznicii cu mortul atārnat. Când fu aprópe de paznici, destupă pe furiș un burduf și lăsând să curgă vinul, ca și cum nu scie nimic de acest lucru. Paznicii alergară cu oale să ia din vinul care curgea pe pământ. Întorcēnd capul îndărăt, și vedēnd ce se petrece, fratele mortului se prefăcu că se înfuriază, dar paznicii rîdēnd începură a vorbi cu presupusul păgubaș, apoi rîse și acesta de posna ce fățarea că i-se întâmplase, se aședă lângă paznicii și le dete să bea vin și din cei-lalți burdufi,

până ce-i îmbătă de cădură ca morți la pământ, unde adormiră.

Tocmai se 'noptase. Vicleanul frate scoborî cadavrul de la zid, fără să fie vădut de cine-va, și-l puse pe măgar. Spre batjocură le tunse barba paznicilor pe o parte a obrazului și plecă apoi către casă.

Când află regele de cele întemplate, se înfuriă grozav. Ca să descopere pe ticălosul de hoț și să-i dea pedepsa meritată pentru faptele lui nelegiuite, se prefăcu că e hotărît să-și mărite fata după acela, care-l va povesti cea mai istetă și cea mai rușinosă faptă din viața sa. Înțelegându-se cu fata sa, ca prin mijlocul acesteia să pună mâna pe rău-făcător, regele făcu cunoscută hotărîrea sa în tot coprinsul țării.

Nelegiuitul, bănuind că i-se întinde o cursă prin cunoscuta hotărîre a împăratului și știind că de va fi prins va fi osîndit la moarte, îndrăsni să plănuiască o nouă fără-de-lege, păcălind pe regele și pe fata lui chiar în palat în ființa lor de față. Înfațisându-se în ziua următoare, după vestirea hotărîrei împăratului, la palat și întrebându-l fata de fapta lui cea mai rușinosă, precum și de cea mai istetă săvârșită în viață, răspunse: „Cea mai rușinosă faptă a mea este, că am ucis pe fratele meu; cea mai istetă faptă este, că am îmbătat pe paznicii regelui și le-am tuns barba pe o parte a obrazului“.

Ca o leică se repezi fata regelui la îndrăsnețul rău-făcător, îl înhață cu putere de o mână, dar în aceeași clipă hoțul smâncindu-se eși într-o săritură pe ușe și dispăru fără să fie prins. Fata regelui rămase îngălbenită de spaimă ținând în mâna-i înțeleștată o mână de mort. Nelegiuitul hoț, de teamă de a nu fi prins și de a zăpăci pe cei cari ar fi voit să pună mâna pe el, tăiașe o mână a ucisului său frate, o băgase pe mâneca mantalei, iar pe a sa o ținea sub manta.

Regele sta să turbeze de necaz, dar în același timp se convinse, că nu e cu putință să amăgescă și să prindă pe acest posnaș rău-făcător, neîntrecut în meșteșugiri viclene. Se hotărî deci să-i fagă-

duască ertare și chiar pe fata sa de soție, dacă se va înfațișa înaintea sa de bună voe și-i va mărturisi totul. Făcându-se cunoscută hotărîrea regelui, tînărul făptaș al atâtor rele, își luă inima în dinți și se duse la palat, hotărît a îndura ori-ce rău pentru fără-de-legile sale. Ajuns acolo, istorisi totul din fir în pîr, arătând cu ochii scaldați în lacrimi căința pentru faptele sale rele și *învinuind pe tatăl său, că l-a îndrumat pe el și pe fratele său pe cararea fără-de-legii către pierdere.*

Regele, mișcat până la lacrimi de nenorocirea și căința tînărului rău-făcător, socoti în drépta sa judecată, că nu por-niri rele sufletesci l-au împins pe acest tînăr către peire, ci *pildele rele din casa părintescă și povețele nelegiuite ale nesocotitului său tată.* Ii dăruî deci ertare. Dar istețimea și agerimea minții acestui tînăr atât de mult îl robi, încât se hotărî să-și țină cuvîntul său în întregime: îi dete pe fica sa de soție, convins fiind că va avea un sfetnic, care îi va fi de cel mai mare folos. Regele nu se înșelă: tînărul pocăit se dovedi om înțelept și cu inimă bună, și-și răsplăti relele sale făptuiri de mai nainte cu nenumărate fapte bune către cei nenorociți și năpăstuiți. St. N. Bobancu

MESERIASUL

(Urmare)

Intr'aceea éráși se apropiau vacanțele. De astă dată, Kaspar se hotărî să le petrecă într'un mod cu deosebire plăcut. Era adecă invitat de amicii săi să-i cerceteze la universitate, unde să aibă ocașie a cunósce și viața studentescă. El ardea de dorul ca să guste, cât de puțin din farmecul acestei vieți. Dar ca acolo să nu se observe nimic, că el este încă elev de liceu, se gândi că îi va servi costumul comandat deja. Gulerul roșu scurt, peste el gulerul de dantelă, șapcă neagră de catifea, spada la șold și traista de piele în spate, nu steteau rău voinicului tînăr și-i dau înfațișarea unui student călător. Imbrăcat în hainele acestea, o luă la drum des de dimineață, ca se nu 'l vadă nimene, cu deosebire se nu 'l vadă unchiul său. Acesta însă era deja la postul său obicinuit, pe banca de lângă poartă și citea într'o carte.

Bună dimineață, domnișorule, în cotro așa de dimineta? strigă bătrânul, făcându-se că nu 'l cunósce.

«Bună dimineața, unchiule, răspuse Kaspar, surprins și-i întinse mâna».

«Ei! tu ești Kaspar»,mise bătrânul, „în costumul acesta, ție, nu te cunoscem. De bună seamă vrei să faci părinților tăi o surprindere în hainele acestea».

Kaspar tăcu și buimăcit, privia spre pământ.

Atunci bătrânul mise: ei! bucuria lor aș vrea să o văd și eu... stai puțin îndată mă găsesc de drum și te însoțesc... Până atunci sezi aici în locul meu și citești până mă rentore, capitolul acesta din cronica orașului nostru

„Dîcînd acestea dete tînerului cartea deschisă și intră în casă.

Kaspar era în cea mai mare încurcatură, ce se face? În costumul acesta era peste puțină să se arate părinților, pentru-că ce ar fi putut răspunde la întrebarea: în ce scop și de unde și-a comandat hainele acestea?

— Se descopere ore unchiului său tot planul și să-i mărturisască hotărârea sa, adică că voesc să continue cu învățătura la universitate? El aruncă o privire în cartea deschisă. Aci vedu numele lui Kaspar Weit, scris cu litere mari alaturea fotografiei porții, înaintea căreia se afla acum și d'asupra boltei într-o peatră mare, era tăiat numele: Kaspar Weit.

El cunoscă desemnul de mult. Pedelul i-l a rătăse încă pe când era copil. Aici luase el în-tăia hotărîre, de a se face ceea ce a fost vrednicul său străbun. Pe când el privia îngândurat la numele d'asupra porții, veni și unchiul său gata de drum și-i dice: Așa e dragă nepoțe că numele acela de sus, sună întocmai ca al tău? Da, pe aci au venit și au trecut multe generații și au pronunțat cu respect numele maisterului, care a zidit porța acésta, dar bătrânul maister era încins cu o piele murdară și nu i așa că ție ție rușine de un asemenea sort?... Ei! dar să plecăm! să ne grăbim și să ieșim din oraș înainte de a eși omenii pe strade, să nu te vadă în hainele acestea. Pedelul o luă înainte, Kaspar după el și nici unul nu mai mise nici o vorbă, până nu zăriră vârfurile turnurilor din orașelul în care locuia părinții lui Kaspar.

Dar iubite unchiule, mise în fine Kaspar, nu merge așa iute. Așteaptă nițel, pricepi că nu mă pot înfățișa înaintea tatălui meu așa, în costumul ăsta!

Pe semne tu nu erai să mergi acasă, deși nu ți-ai vădut părinții de multă vreme? mise bătrânul și îl privi cu ochii pătrunzători.

Kaspar îi descoperi în urmă că a vrut să-și cerceteze prietini la universitate și de aceea s'a îmbrăcat în costumul acesta.

«Förte bine, răspuse unchiul său, dar în hainele în cari doresci să te arăți înaintea altora, döră nu-ți va fi rușine să te arăți și părinților tăi? în tot casul ești dator să întreb mai întâi pe tatăl tău dacă îți dă voe să faci călătoria asta?». Apoi îl luă de mână și îl trase dupe sine.

Bătrânul zidar înholbă ochii vîdînd pe fiul său, când intră în odăa lui, cu guler roșu și cu sabie, ear după el pe pedel cu bățul lui mare și noduros.

«Bună dimineața frate, il agrăi acest din urmă, eacă îți aduc pe fiul tău privesce la el îți place în costumul acesta?»

«Kaspar» mise maisterul mirat «spune-mi de ce vii la mine în hainele acestea?»

Kaspar plecă ochii la pământ și nu răspuse nici o vorbă. «Frate» mise pedelul, nepotul vru să ți arete cum sunt îmbrăcați studenții universitari. El vrea să-și cerceteze prietini săi nobili la universitate și din cauza asta, firesce, a trebuit să se îmbrace ast-fel, ca să-l creadă și pe el student și să nu li să năzarească cumva că au înaintea lor un viitor ucenic de zidar. El vine ca să te cerceteze mai întâi pe tine și după ce îl vei admira își va continua călătoria.»

«Asta n'are să se întempe, strigă bătrânul. Băiete aruncă-ți sabia și haida de-ți pune șortul!»

Atunci pași la mijloc mama, care în tot timpul acesta privi cu drag la fiul ei și mise scurt și lămurit, că ea este de o părere cu Kaspar, ca el să nu se facă meseriaș, ci să studieze. Ea are speranță că în chipul acesta are să aibă mai multă bucurie și din fiul ei are să easă un om însemnat.

Tatăl voia să protesteze și să-și apere autoritatea, dar pedelul îl rugă să tacă, și mise: „frate, fi liniștit. Mama încă are dreptul să vorbească asupra viitorului copilului ei. Chiar și tînerul trebuie ascultat ca, mai târziu, să nu se pötă plînge de îndărătnicia tatălui său. De aceea Kaspar, răspunde-mi la ceea ce te voi întreba: va să dică tu vrei mai bucuros să studiezi, de cât să înveți o meserie?»

Kaspar răspuse afirmativ.

«Ca să studiezi însă, ai lipsă de minte și parale. continuă pedelul. Să vedem, cât ai tu din amîndouă acestea? Mai întâi cum stăni cu paralele? pertru-că scöla costă mult. Ce parale ai?»

«Eu sper, că tatăl meu mă va ajutama,» răspuse Kaspar.

«Eu nu-ți pot da nici o lăscae pentru scöla,» strigă tatăl. Tu scii ce stare avem și cât de puțin câștig, tu scii că trebuie să grijesc și de frații tăi mai mici, ca și de tine. De unde să iaș bani?»

«O! mise mama, au mai studiat și alții, cu mult mai săraci de cât noi și tot au ajuns omenii mari».

«Mama are dreptate, mise pedelul. Cine vrea însă să studieze cu ajutöre străine, orî să se razime pe puterile sale proprii, acela trebuie să aibă și minte pentru aceasta, întocmai ca soldatul spada ascuțită, pentru luptă, și apoi trebuie să mîrgă ca la comandă. Dar cu învățătura nu crești că vei întimpina greutăți?»

«Cu studiul nu va merge greü, răspuse Kaspar». «O duci tu cum o duci ești silitor și sezi

ziua noptea pe carte, pentru că după cum mi s'a spus, așa fac studenții cei buni! — dîse pedelul.

Kaspar tăcu.

«Tu ești, de bună seamă prea modest, ca să te lauți. Dar ean să rupem scrisoarea, ce mi a dat-o d-nul director, cătră tatăl tău. Cred, că acesta cuprinde părerea lui despre tine».

Pecetea a fost ruptă, judecata directorului era: diligența lui Kaspar, cu deosebire în științe, este mai puțin de cât mijlocie, facultatea lui de a cuprinde aceste științe e greoie, în genere el are talent și plăcere pentru lucruri, cari ocupă mai mult fantasia sau cari se adresează simțurilor, de aceea, de exemplu în desemn a făcut progrese însemnate. Purtarea lui însă este mulțumitoare.

«Nota acesta de loc nu este denatură, ca omul se pună mari speranțe pe studiul tău, dîse pedelul, poți că tu alegi condeiul fiind cam slabuț de corp și ți e frică de lucruri grele? Mama, trebuie să dai puilului tău mai bine de mâncare, uite la el, cât e de palid și de slab!».

Mama atinsă răspunse: nu trebuie să ți bați joc de înfățișarea sănătoasă a copilului meu. Un om sănătos poate să devină, ori ce voesc.

«Förte adevărat, răspunse pedelul. Un om nesănătos însă, nu poate să ajungă nimica. De aceea acela, care este sănătos și voinic, se mulțumească lui D-geu pentru darurile acestea și, dacă mâna este în stare să facă mai mult de cât capul, atunci se lucreze cu mâinile cele sănătoase și, în loc de un funcționar, ca vai de el, să se facă mai bine un meșter vrednic. Se facem acum nițică socotelă: de tot ce are Kaspar: pentru studiu nu are bani, talent puțin, prin urmare puține speranțe. Pentru meșteșug din contră, un corp sdravăn, minte sănătoasă, plăcere cătră lumea din afară, tată-său un maister brav, un nume vestit d'asupra porții orașului Saalheim; de o parte, aședară, apröpe nimic, de cealaltă, însă, foarte mult. Cine l'îndeamnă, dară, pe nepotul nostru la studiu?... îl îndemnă înclinațiunea lui internă? plăcerea nebiruită pentru carte? ori döră prin munca sa s'a ridicat până în clasa cea mai superiöră? Nimic din toate acestea, tînerul nostru de 17 ani este încă în clasa a șeptea învață nu tocmai bine, se necăjește cu cărțile, dar se îmbracă ca student ca cel puțin, pe dinafară se arate, ceea ce nu este în lăuntru. Un proverb vechiu dîce: Dacă te chemă bunul D-geu, trebuie să-l urmezi. Aici însă n'ul chemă bunul D-geu, ci diavolul mândriei, și pe un asemenea copil vrea să l'părtinească mama sa cea vrednică?».

Mama începu a plînge și dîse:

«Ori-care mamă vrea să aibă bucurie după copilul ei. Este însă o nenorocire, când te naști într'o stare de jos».

«Mamă, dîse pedelul, D-geu să te ierte pentru cele ce vorbești. În vorbirea d'tale nu scii ce spuî. Aceluia, care s'a născut într'o stare socială de jos, lumea întregă îi stă deschisă. Are el, în

adevăr, în sine tăria și chemarea internă, atunci află calea d'a se ridica la funcțiunile cele mai înalte, nu le are pe acelea, rămâne cel puțin, ceea ce a fost tatăl său. În clasele mai înalte trebuie să dai înainte, vrei nu vrei, alegerea condițiunei de viață pentru viitor, este förte ținurită, a se scobori în jos este lucru dureros. Când un părinte din o clasă mai înaltă ar fi destul de cuminte și și ar dîce: mie mi-e tot una, ce carieră își aleg fiii mei, eu vreau numai ca ei să fie cinstiți și vrednici în specialitatea lor, și ar da voie, ca unul sau altul să învețe vre o meserie, förte puțin l'ar ține de om cuminte, cei mai mulți ar dîce că este un tată vitreg. — Și mamă dragă, ce om fericit este, în adevăr, un meseriaș! Anii de învățacel și de calfă sunt asemenea anilor de școlă și de universitate ai studentului, amândoi își petrec viața parte în muncă, parte în veselie. Amândoi trebuie să-și aibă de losincă hărnicia și buna purtare, prietenie se încheie și aici și acolo. Și după ce au trecut anii de ucenicie pentru amândoi, studentul trebuie să se pună la masă, trebuie să lucreze și să scrie, el n'a vădüt lumea, n'a putut învăța să cunoscă ömenii și totuși trebuie să se potrivească ei, să deie învățături, se scie, de ce au ömenii lip și să-și ție judeca. Calfa de meseriaș însă, apucă vesel bățul de călătorie și plăcă în lumea largă și frumösă a lui D-geu, el poate cerceta toate popörele, în ori-ce țără își află maisterul său. Poate lucra la ei ca acasă. Înainte de a ajunge de sine stătător, prin multe probe grele se deprinde cu lumea, cu ömenii, și în chipul acesta dibăcia în lucrare, dintr'o țără o trece în alta și, dacă este harnic și cinstit, găsește lucru ori-unde, sau dacă nu e bun de nimic este aruncat de cu vreme la o parte. Ast fel în sfărșit singur își poate alege localitatea, unde să trăească și să lucreze, pentru că îi stă deschisă lumea întregă. Dar la acesta se gândesc cei mai puțin tineri în ziua de astăzi, chiar fiii maisterilor nu mai vreau să fie ceea ce au fost părinții lor. Toți vreau să se avente mai sus, cer părinților îngăduitori jertfe apröpe insuportabile, nu se întrebă, dacă într'adevăr există și lucröză în ei o chemare mai înaltă și mediocritatea, vrednică de compătimit, dintr'o stare mai înaltă, o preferă destoinicieii cinstite dintr'o stare mai de jos. De aceea găsim atăția ömeni, cari au învățat carte, acceptând în deșert după o funcțiune söracaciösă și rămânënd în veci atárnători de alții, pe când meșterii cinstiți sunt tot mai rari de öre-ce lipsesc școlarii vrednici, cari să voiască a păși cu plăcere în urmele lor... Eu am vorbit cu directorul tău despre tine, musiu Kaspar, pentru că am vădüt că li-ai schimbat planurile. Dar și el nu ne dă sfatul să studiezi și dîce că acum este vremea să te îndeletnicesci cu cariera ta. Ei! tată și mamă ce dîceți la acesta?».

(Va urma)

N. Petra-Petrescu

O întâmplare cu un șarpe sunător.

Dintre toate animalele, vederea reptilelor, produce asupra omului o aversiune și o mare frică. Acesta să esplică lesne, fiind-că între aceste animale se găsesc multe otrăvitoare, a căror mușcătură produce omului moarte.

Dar dintre toate aceste reptile șerpii sunt cei mai de temut. Ast-fel cel mai periculos este șarpele sunător sau crotalul (*Crotalus horridus*) din Brasilia în America. El este cu drept cuvânt spaima tuturor ființelor, căci mușcătura lui produce în puține ore, chiar în puține minute o moarte aproape sigură. Crotalul are lungimea de vr'o 2 metri și grosimea brațului. La capătul coții are mai multe inele tari, cornose și când șarpele se țirește, inelele lovindu-se de pământ dau un sunet particular, prin care prevedința binefăcătoare dă de știre dela distanță apropierea acestui îngrozitor dușman. Toate animalele când aud acest sunet, dau fuga și se ascund, care unde poate.

Eată ce s'a întâmplat unui european c'un ast-fel de șarpe.

Intr'o zi — ne spune europeanul — mă plimbam singur, însoțit numai de un câne al meu de vânătoare în Brasilia, pe lângă riul Amazon, când deodată mă pomenesc, că cânele meu începe a latra într'un mod cu totul particular, tot atunci aud și un țîșit de șarpe. Mă uit și ved în apropiere de vr'o 30 pași un șarpe sunător culcat lângă un trunchi de arbore doborât. În primul moment m'am speriat foarte tare și am rămas incremenit, însă aducându-mi aminte că acest animal primejdios se află numai la 30 pași încât nu mă poate mușca fără veste și știind că nu e obiceiul seu a goni victima sa, am rămas liniscit, iau pușca încărcată, ce o aveam la umăr, punându-mă în poziție de a-l ochi, căci rar se întâmplă unui om să aibă ocaziune a-l observa într'o ast-fel de poziție.

Șarpele zăcea întins pe pământ. Din timp în timp scotea sunete bătându-si coada de pământ, pe când ochii lui erau atinșiți la mine. Acum am îndrăznit să fac ca la 10 pași spre șarpe. Cânele meu începu a latra mai tare, par'că ar fi vrut a mă încredința că mă expui unui mare pericol. Șarpele par'că de frică și-a indoit corpul în formă de

arc, bătea tare cu coda de pământ și 'mi arunca priviri mai fixe, mai îngrozitoare. Atunci arunca o pîtră în apropierea lui. Șarpele vedînd, că să pregătește pentru dînsul o lupta serioasă, ridică capul la o mare înălțime întocmai ca și când ar fi gata de luptă. Mă apropiam încă câți-va pași, așa că distanța între mine și el nu mai era decît de vr'o 10 pași. Șarpele încetă de a suna, rămînînd cu totul liniscit, ținînd capul sus și în poziție de a mă surprinde și a se arunca într'un moment de neatențiune. Nu pot descrie uitătura lui cea cruntă asupra mea în timpul acesta. Ochii se străluceau de un foc infernal și cu o furie îngrozitoare țintuiți spre mine, m'au pîtruns într'atîta, în cît am rămas câteva momente incapabil de a mă mișca, întocmai ca un paralizat. Atunci am înțeles, că este adevărat, când să dice, că animalele victime ale acestui șarpe sunt incremenite prin uitătura lui, nu mai pot fugi și devin prada lui.

În tot acest timp cânele meu rămase culcat la picioarele mele urlînd și tremurînd cu tot corpul său. Vrînd a mă folosi de această rară ocaziune, am început a asmuța cânele asupra șarpelui, dar cânele din instinct n'a vrut să se miște și să 'l atace. Vedînd acesta m'am hotărît să jefesc cânele — care și așa era bătrîn și nu mă mai puteam servi de el — l'am luat și l'am aruncat spre șarpe la o distanță de vr'un picior. Șarpele se retrage, sună din coda și imediat își desfășură o parte din corpul lui, se aruncă asupra cânelui și 'l mușcă la un picior, apoi se retrage din nou, încolăcindu-și corpul. Toate aceste mișcări, înaintări și retrageri, n'aș ținut nici un minut și cu iuteala unei săgeți înainta și se retragea. Atunci am tras cu pușcă drept asupra lui, alicele i-au intrat în cap și după un minut era mort. Am vedut atunci, că e adevărat ceea-ce se spune despre crotal, că moartea lui este grabnică, în contrarietate cu viața tenace a șerpilor din climele noastre, a căror bucăți tăiate să mișcă încă mult timp după ce l'a omorît cineva. Cânele, după 30 minute, era mort și umflat ca toba. Isis.

—*—*—*—*—*—

Cel ce știe multe e tăcut și modest; cel ce știe puține este limbut și mîndru.

BAIATUL FARA CAP

Înainte cu câțiva ani se prezintă la directorul unui gimnasiu un nou scolar aducând de la tată-seu o scrisoare de următorul cuprins:

Domnule Director,

Aducătorul acestei scrisori este fiul meu Gheorghită pe care vi-l recomand bună-voinței D-văstră în speranță, că bine cunoscând sistemul D-v. în educațiunea copiilor—Veți putea scote ceva din nenorocitul ăsta de copil, deși vă mărturisesc de la început, că profesorii lui de până acuma n'au putut să facă aproape nimic cu dînsul.

Este deja de 13 ani și nu poate citi de cât românește și asta slab. L'am trimis anul trecut la șola din X... dar directorul acelei școli a spus că n'are cap pentru limbile streine, ear profesorul de desen mi-a dis, că și la d-sa nu poate face nici un progres. Trebuia fresce să învețe și istorie și geografie, dar pentru această îi lipsește memoria. Acuma nu mai am încredere de cât în d-văstră și vă rog să-mi spuneți fără încunyor, dacă se mai poate face ceva cu băiatul acesta și ce ar putea să învețe. Asceptând bine voitorul d-văstră răspuns vă asigur de sincera mea recunoștință.

Când directorul citi scrisoarea dete din cap și dise profesorului, care tocmai era present în cancelarie:

Ciudat lucru, un băiat, care să nu aibe cap pentru nimic. Dar poate prietinel nostru asceptă de la noi să-l arătăm, că băiatul are totuși cap pentru ceva, pentru că însă se pare că d-sa nu scie.

Ei, dar să vedem ce-i lipsește băiatului.

Scolarul fu poftit să intre. El intră în cancelarie cu capul plecat, având o aparență, care pricinuia milă.

Ean poftim, dragă Gheorghită — îi dise directorul — n'ai nici o frică, nu-ți face nimeni nimic. De câți ani ești?

— La 1 Mai anul viitor voi fi de 14 ani.

— Ei pentru vârsta asta ești destul de mare și bine făcut. Îți plac jocurile?

— Da, Domnule Director!

— Îți place oina?

— Da, Domnule Director!

— Bați sdravăn mingea?

— O bat bine!

— Dar jocul cu arșicele îți place?

— A, îmi place foarte mult și îl joc cu plăcere!

— Ei, atunci scii bine întrebuinta degetele și trebuie că ai mare dibăcie în ele!

— Da, Domnule Director!

— Scribe scii?

Nu prea merge.

— Ei, de ce?

— Pentru-că nu pot face bine literile! Sunt cam greoi la mână!

— Ei, cum crești tu că alți copii pot scrie și tu nu? N'au și cei l'alți tot cinci degete ca și tine?

N'au nici alții mai multe, dar... Tăcere.

— Ei tu nu poți ține tocul tot așa de bine ca și mingea sau arșicele?

Gheorghită tăcu.

— Ean să-ți ved mână.

Gheorghită întinse amândouă mâinile, parcă un urs ar fi întins labele.

— Nu ved nimic ce te-ar putea împedeca să nu poți scrie tot așa de bine ca și cei-l'alți băeți.

— Dar citi poți?

Da, Domnule Director!

— Ean citește ce e scris colo sus pe tabloul de pe părete?

Gheorghită citi fără nici o greutate.

— Ei, spune-mi cum ai învățat tu a citi? De sigur ți-a fost greu de tot?

Da, Domnule Director.

— Bine! Dacă îți vei da mai multă osteneală vei putea învăța a citi și mai bine.

Scii ceva din gramatica franțuzească?

— Nu, Domnule Director.

— Ei n'ai încercat să înveți?

— Da, dar n'am putut învăța.

— Ai învățat tu vr'o dată ceva de-a rostul? Aș face prinsore cu tine că tu știi să îmi spui pe de-a rostul zilele săptămânii?

— Da, astea le scii.

— Dar lunile anului știi să mi le spui în ordine una după alta.

— Da, le sciu și pe astea.

— Dar numele fraților și surorilor tale, și a ómenilor din satul tǎu?

— Și pe astea le știu, D-le Director?

— Ei, este mai greu să ȃici le loup, le pǎre, la mǎre?

Gheorghita tǎcu.

— Dar din aritmeticǎ știi ceva?

Am învățat adunarea, mai mult n'am putut să învăț.

— Cum așa?

— N'am putut pricepe.

— Ean, spune-mi Gheorghita câți covrigi ai putea cumpǎra de 20 bani?

— Patru, D-le Director!

— Dar de dece bani?

— Doi.

— Dar de 30 bani?

— Șese.

— Dar dacǎ îți dǎ tatǎteu în fie-care ȃi câte dece bani, câți bani ai avea într'o sǎptǎmǎnǎ?

— Șapte-deci de bani.

— Dar dacǎ dai unui frate al tǎu din acești șapte-deci de bani, douǎ-deci, câți ȃi-au mai rǎmas?

Dupǎ puținǎ gǎndire rǎspunse:

— Cinci-deci de bani.

Bine. Ei, veȃi Gheorghita cǎ tu cunoșci cele patru operațiuni. Tótǎ aritmetica nu e alt-ceva de cǎt practica acestor patru operațiuni. Acuma am aflat ce știi și n'o sǎ cerem de la tine mai mult de cǎt poți, numai un lucru sǎ-ȃi notezi bine, cǎ cea-ce poți face sǎ te și nǎzuesci a face. La noi nu existǎ vorba „nu pot“. Cu voințǎ totul se póte. Ei acuma dute în clasǎ la colegii tǎi.

Gheorghita eși, vesel cǎ a trecut așa de bine acest mic examen.

Profesorul dirigent l'a așezat lângǎ un copil mai slab de cǎt dǐnsul. Acest lucru îi dete încredere lui Gheorghita, simți cǎ și el póte sǎ fie mai bun de cǎt alții și deci curajul începu sǎ-i creșcǎ și tot odatǎ sǎ stǐrni în el simțul emulațiunei cu alți elevi. Incetul cu incetul, cu rǎbdare, Gheorghita începu a face progrese. Când, dupǎ câte-va luni, progresele erau destul de vǎdite, directorul rǎspunse pǎrintelui lui Gheorghita cam ast-fel:

„Cred cǎ acuma a sosit timpul sǎ ve

scriu asupra fiului D-vóstrǎ. Póte veȃi fi acceptat încǎ de mult timp sǎ ve scriu, dar eu nu voesc nici odatǎ sǎ mǎ pǐpesc în judecata mea. Dv. îmi scriați cǎ nu știți ce sǎ mai faceți cu fiul Dv., cǎ nu este vr'un geniú. Dacǎ Dv. ȃicǐnd aceste credeți cǎ omul trebuie sǎ aibǎ numai de cǎt o pornire escelentǎ pentru vr'o artǎ sau pentru sciințǎ fǎrǎ ca el sǎ și încordeze forțele mintale sau sǎ se instruěscǎ cu seriositate, — cǎci numai prin stǎruințǎ seriósǎ omul póte sǎ ajungǎ la o anumitǎ perfecțiune — atunci ve pot spune cǎ în vieȃta mea de dascǎl abia am gǎsit trei sau patru bǎieți, despre care ași putea sǎ afirm acest lucru, și fiul Dv. nu face parte din aceștia. Dacǎ însă Dv. credeți cǎ e de lipsǎ numai destoinicie de a se apuca de ceva, cu ce — avǐnd o instrucție potrivitǎ — se ocupǎ cea mai mare parte a ómenirii și ast-fel póte deveni folositor, atunci ve pot asigura cǎ fiului Dv. nu-i lipsesce o ast-fel de destoinicie și ast-fel Dv. trebuie sǎ-i dǎți o educație în acéstǎ direcțiune și adicǎ s es. aplicǎndu-l la comerciú sau la vr'un meșteșug și sunt sigur cǎ cu timpul va ajunge la scop.

Un principiú deosebit al meú este cǎ ori-ce ramurǎ de activitate ómenescǎ sǎ póte învăȃta, dacǎ numai își dǎ omul destulǎ ostenéla. Fiul D-vóstrǎ a pierdut deja prea mult timp într'o acceptare nerodnicǎ, fǎrǎ sǎ-și alégǎ de cu bunǎ vreme ceva spre ce are plǎcere. Dar în fine adevérat, cǎ puțini sunt acei copii, cari sǎ-și alégǎ alt-ceva de cǎt jocurile cu mingea, cu arșicele ș. a. de acest fel. Eu însă o sǎ-mi dau tótǎ ostenéla ca sǎ facǎ trebǎ cǎt va fi sub îngrijirea mea și mai ales îl voi face sǎ capete o anumitǎ dibǎcie în anume lucruri ca sǎ vedem în fine la ce are mai multǎ aplicațiune și plǎcere.“

Deși cuprinsul acestei scrisori nu se potrivea cu ideile pǎrintelui sǎu, totuși își lasǎ pe fiul sǎu pǎnǎ la terminarea gimnasiului, în speranțǎ, cǎ în fine va eși din acesta ceva mai mult de cǎt din fiii lui mai mari și în adevér, cǎ acesta prin diligențǎ a putut termina gimnasiul cu rezultat relativ bun. Dupǎ terminare îl dete

la o școală de meserii ce-I plăcea mai mult copilului. Deveni în urmă un bun meseriaș făcând onoare familiei și având o existență sigură și plăcută. Salva

VARIETĂȚI

Recomandațiuni bune

Directorul unei bănci comerciale publicase în ziare că are necesitate de un tânăr contoarist.

Se prezentase o mulțime de tineri cu bune certificate și în fine își alege pe cel ce n'avea nici un certificat, nici chiar vr'o recomandare din partea cui-va. Un prieten al directorului mirat, că nu alesese pe nici unul cu certificate și cu forme în regulă, îl întrebă cum poate lua un tânăr fără nici un certificat sau vre-o recomandare? Directorul îi răspunse: tânărul acesta are cele mai frumoase certificate și recomandațiuni, pe care le poate avea un tânăr, căci: 1) La intrare în biroul meu își șterse ghețele — deci e om căruia îi place curățenia. 2) Intrând în biuroa un domn mai bătrân tânărul nostru îi oferi scaunul pe care ședea el, — deci are inimă bună și e reverențios. 3) Când mi s'a prezentat intră în birou cu capul descoperit și la întrebările mele răspunse repede și respectuos — deci e băeat cuviincios. 4) El rădică numai de cât o carte pe care o lăsasem anume să cadă pe podeală și o puse pe masă, pe când cei-l'alți nici gând n'aveau să se plece, — deci este băiat atent și iubitor de ordine. În urmă el asceapă în linisce până i-a venit rândul, fără a se îmbulzi, — deci este băiat modest. Vorbind cu el îi observai hainele, care erau curate, părul peptenat și dinții curați. Nu sunt aceste recomandațiuni de ajuns?

Fi-ți cuviincioși cu orî-cine!

Un general american sta de vorbă cu un mare proprietar când trecu pe lângă ei un negru, care salută pe general cu tot respectul și generalul îi răspunse salutului.

„Cum se poate“ — întrebă proprietarul — „escelența Văstră să înjosește să salute un sclav?“

„De sigur!“ — dîse generalul. De ce să nu 'l salut? N'ar fi tocmai pentru mine lucru înjositor că un sclav să fie mai cuviincios, ca un general?“

Bani chinezesci de hârtie.

Se pare că Chinezii aveau de toate, cu ce ne mândrim noi europenii, încă cu multe sute de ani înainte. Ast-fel pe la anul 2697 înainte de Christos aveau bancnote de hârtie cum sunt azi ale noastre, pe cari erau numele băncii, data, numărul bancnotei, valoarea, numele funcționarului principal al băncii precum și pedepsa ce

asceapta pe falsificatori. Apoi se mai citeau următoarele cuvinte: „caută a produce ori-ce ești în stare să faci și fi păstrător“. Hârtia bancnotelor era fabricată din fibrele lemnului de dud, semnele și literile erau în coloare albastră. Astfel de bancnote din anul 1399 înainte de Christos se află astăzi în Muzeul asiatic din Petersburg.

NOSTIMADE ȘI ANECDOTE ȘCOLARE

Profesorul: Cum se dice în latinește: am venit, am vădut, am învins?

Elevul: Veni, vadi, vudi; (corigându-se): veni, vidi, vodi. —

Elevul: Ovidiu s'a născut în Naso. —

Profesorul: Ce făceau deii la riul Styx?

Elevul: (După ce se gândi puțin) Se scaldau. —

Elevul: Sunt două feluri de monarhii: monarhie absolută și relativă.

Profesorul: Prin ce respiră omul?

Elevul: Prin nări. —

Profesorul: Pentru ce se ridică mercuriul, când se pune termometrul într'un vas cu apă caldă?

Elevul: Fiind-că îi este prea ferbinte acolo în vas. —

Elevul: Când apa îngheță la 4° C se dice, că are cea mai mare densitate.

Convorbiri cu tinerii noștri abonați

Adelina Popescu. T. S. Îți mulțumesc pentru scrisoarea trimisă. Ai făcut un voiaj mare de tot semn că mult te iubesc părinții. Un voiaj de la Târgoviște peste Câmpulung, Curtea de Argeș, Călimănești, R. Vălcii, Ocnele mari, Govora, Horez, Bistrița, Polovraci, Novaci, Crasna, T. Jiu, Tismana și Valea Jiului, este unul din cele mai frumoase și mai interesante voiajuri ce se pot face în țera noastră. Puțini sunt fericiți a face o asemenea excursiune.

Ionel Stănculescu. Galați. Ideia ce mi-o comunică m'a surprins și tot odată m'a înveselit. Deși pe la noi prin țară nu se prea obișnuiesc a se întruni mai mulți tineri odată sau de două ori pe săptămână și a citi cărți bune și după cum îmi scrii. «Amicul Tinerimei» ia primul loc în societatea voastră de citire, în alte țări așa ceva este lucru de toate zilele și aduce mari folose tinerimei. Deci înainte! ideea e admirabilă. Amicul tinerimei se bucură de rîdele ce poate să le producă.

Tiberiu Constantinescu. Eată îți public anecdota trimisă: *Profesorul:* Ce sgomot faci acolo în banca din urmă? *Elevul:* D-le profesor, îmi ascut creionul. *Profesorul:* Acuma n'ai să-ți ascuți creionul, ci urechile!

Miron P. Am notat dorința D-tale și la o ocazie se va publica. Trimite istoriara de care ne scrii. Dacă va fi bună, de ce nu? Dar să nu te superi dacă fiind nepotrivită și-o vom înapoia-o.

Amicul Tinerimei

Amicul Tinerimei fiind o revistă menită în special pentru tinerii de la 12-20 ani, spre a li se da o lectură bună și potrivită, rugăm pe toți abonații noștri și cînenii de bine să o răspîndescă cât mai mult mai ales printre tineri. Fiind sprijiniți va apare de mai multe ori pe lună și o vom ilustra cât mai mult și în general vom face toate îmbunătățirile necesare.

LUNA AUGUST (Măsălaru)

Sextilis. Août. August. Metagitnion.

Țile vrednice de însemnat în această lună.

3/16 August 1769 * Napoleon I.
4/17 „ 1743 * A. L. Lavoisier † Mai 1794 la Paris.
8/21 „ 1872 † Poetul Dum. Bolintineanu.
10/23 „ 1-75 A. S. Principele Carol I pune petra fundamentală a Castelului Peleş la Sinaia
11/24 „ 1456 † Ión Corvin, Regele Ungariei.

13/26 August 1595 Lupta de la Călugăreni.—Mihaî Vitezul învinge pe Sinan Paşa.
16/29 August 1518 Neagoe Basarab sfinţeşte Mănăstirea de la Argeş.
22 Aug./4 Sept. 1890 † Poetul Vasile Alexandri.
28 Aug./10 Sept. 1877 Căderea Plevnei.

* Însemnează născut. † Însemnează mort.

SENTINŢE

Să ne dăm mâna ca fraţii şi să cugetăm, că suntem muritori, că avem să mai trăim câţi-va ani şi că copii şi strănepoii noştri au să moştenească un viitor glorios creat de noi.

Vasile Boerescu.

Nu este cu adevărat lucru mai fericit în lume şi mai folositor şi vieţii acesteia şi celei viitoare, de cât unirea şi dragostea între fraţi. Şi fraţi sunt şi cei de o credinţă şi de o patrie.

Veniamin Costache.

Nu destăinui fericirea ta unui om mai puţin fericit de cât tine.

Pitagora.

Istoria dă tinereţii mintea bătrâneţii.

Diodor.

Poşta Amicului Tinerimei

Virgil Giurea. În curând veţi primi răspuns.

Burloni Iosif—Belluno Italia. Am primit toate fotografiile. Mulţămiri. D-lui *M. Nicolau*—Mogoşoia. S'a primit abon. pe 1/2 an. Mulţămiri. *L. Măndru*—Roman—Resicza-Ungaria. S'a primit tot. Mai faceţi propagandă pentru Amicul Tinerimii printre cunoscuţii d-văstră. *S. Dănciuloiu*—Mogoşoia. Îţi mulţumesc pentru simţămintele d-tale ce a-raţi faţă de noi. *Eugeniu Vlad.* Despre limba universală să va scrie în curând în Am. tinerimei.

Fie-care din tinerii noştri cititori este invitat a ne trimite ghicitori, şarade, aritmografe ş. a. compuse de el însuşi (nu copiate) cari se vor publica spre deslegare. Ele trebuie scrise lămurit şi exact şi soluţiunea pusă la urmă.

Rugăm pe toţi domnii cari au primit numerile de până acum din Amicul Tinerimei să bine voiască a ne trimite preţul abonamentului.

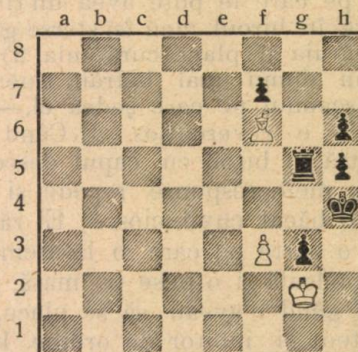
Abonaţii sunt rugaţi a-şi păstra toate numerile până la finele anului, când Redacţia le va trimite o frumoasă copertă în color spre a se lipi pe scôrte.

Cu No. 6 s'a încheiat o jumătate de an. Numerile apărute se pot avea şi în broşură separată cu preţul de 4 lei. Rugăm pe d. cari au abonat pe 6 luni să-şi renouiască de cu vreme abonamentul pentru a doua jumătate de an.

JOCUL ŞAHULUI

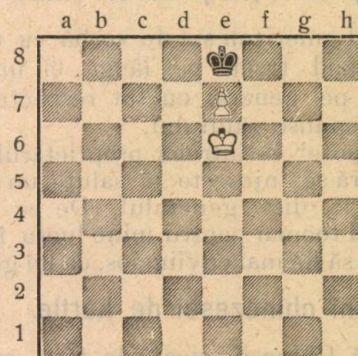
(urmare)

Pat. Când un rege, căruia nu i s'a dat şah, este silit să facă o mişcare, fiindcă celelalte figuri ale armatei sale sunt pierdute, luate sau în neputinţă de a se mişca şi regele însuşi nu se poate mişca sau ar trebui să se misce numai pe patrate inimice, ocupate însă de figuri inimice, — atunci se dice că regele este pat. Fiindcă în această stare de pat nu se poate ataca regele de-a dreptul, jocul încetăză fără a fi hotărit cine câştigă.

Ast-fel în fig. alăturată mai sus dacă negrul mişcă, atunci regele său este pat, fiindcă nu i s'a dat şah. Nici o figură neagră însă nu se poate mişca şi regele însuşi de asemenea nu se poate mişca pe nici un patrat, fără a fi bătut.

În figura de jos este reprezentată o poziţie de pat, poziţie care se iveşte adesea ori la finea jocurilor.

Director, proprietar şi editor I. MOISIL prof. şi directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
Comitetul de redacţie: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAJNIC, ECON. I. MĂLBĂESCU
I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

TIPARUL N. D. MILOŞESCU, FURNISORUL CURŢII REGALE T.-JIU.

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, Știință
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCEU, AUG. CRĂINIC,

EC. I. MĂLĂESCU, I. MOISIL, profesori ai gimnaziului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștință pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor desvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștință asupra vieții și lumi, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinărului cu plăcerile, bucuriile și necazurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și ori-ce privește revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

1904

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCINTE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

MUNCĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
CULTURĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul Gimnaziului din T.-Jiu.
Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, ȘTEF. BOBANU, AUG. GRAING.
EG. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnaziului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimii, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimii române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștința pentru viața practică.

Tinerimii noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lip- sit până acum o astfel de revistă. Amicul Tinerimii însă va îngrijii a-i da materi- alul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnaziu și liceu.

Amicul Tinerimii dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor desvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va împogăzi sufletul cu cunoștința asupra vieții și lumii, — va publica digrafi de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria an- tică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe ti- norii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tânărului cu plăcerile, bucuriile și necesitățile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimii.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privește revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

1904
TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘCIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

Sfaturile unui unchiu nepotului seu

1. Cât sunt de mândrit, iubite nepoate, văzând că urmezi niște maxime și un fel de a gândi, care îți vor face mare rău în viață.

Imi pare rău când te văd că disprețuiești ceia ce ți-a dat natura; par'că îți este rușine de judecata spiritului tău, în loc de a-i urma. Incredete mai bine în tăria și noblețea inimei tale și fereștete de pildele rele. Sau poate ești convins, că trebuie să trăiești în trândăvie și lene ca un om nebun sau fudul, tu, care de altmintrea posezi un spirit distins și un bun caracter?

Prea te ocupi mult de ceea ce se vorbește de tine și de nedreptățile ce ți s'ar putea face. Câți n'ar fi rămas înapoi așteptând sfaturile și laudele altora ca să-i încurajeze! Nu în totdeauna să recunoaște pe deplin meritele omului sau o fac numai atunci când nu mai găsesc nimic de zis, când faptele cuiva strălucesc prea tare prin ele însele.

De multe ori chiar aceia pe cari îi credem că ne sunt prieteni, sunt cei din urmă, cari ne dau aprobarea și sprijin în

lucrările noastre bune. S'a zis că nici odată în satul tău nu ești așa de bine văzut, ca între streini; știi de ce? Pentru că aceia cu care a trăit, cari l'au cunoscut de mic și au fost de față la primele lui începuturi, la primi lui pași încă nesiguri, îl consideră tot așa cum îl știau de demult și nu țin socoteală că omul s'a desvoltat și a progresat, nu le convine a recunoaște că s'a rădăcat și nu mai este egalul lor de altă dată. Străinii sunt însă mult mai dreți și în fine meritul și curajul omului învinge ori ce.

2. Știi tu ce însemnează, — pentru o mare parte din oameni, — a fi plăcut, deștept, capabil?

O, e lucru ușor! N'ai de cât să fi ușurel și mândru, să n'ai principii statornice, să disprețuiești tot — și lucruri și oameni, opere și autori; să nu lauzi nimic bun, mare și generos; să iubești numai averea, să spui numai nimicuri, să te crezi capabil de ori ce și să critici toate!

Păzăștete însă nepoate și nu lua drept bune nici pe acestea, nici pe cei ce ascultă astfel de lucruri.

Astfel de oameni înfumurați au trecut

și vor trece fără a avea vre-o însemnătate în lume și alăsa vre-o urmă, se vor eclipsa și nu pot cere să conducă vr'odată afacerile unei țări, după cum nu pot cere comedianții și jucătorii pe frânghii.

Dacă însă prin cine știe ce mijloace ar ajunge să joace vr'un rol pe scena lumii sau al vr'unui stat, aceasta ar însemna decăderea acelui stat sau națiuni.

Renunță deci la glorie și la favoruri, când ți se va propune să le împarți cu cei, ce-ți ofer, căci nimic nu vei perde; ei vor avea funcțiuni, tu vei avea merite; ei vor fi ridicați de onoruri trecătoare, tu vei fi virtuos.

Nu te încerca să le ocupi locul servindute ca dâșii de calomnii și intrigi, căci tot nu vei reuși cu modul acesta, fiindcă după cum unui om neonest îi este cu neputință a să prefăce ca să apară cu desăvârșire virtuos, tot așa unui om cinstit îi este imposibil să falsifice mișelia atât de mult în cât să reușească printr'nsa, căci un caracter cinstit și nobil nici odată nu se înjosește.

De asemenea nu te întrista dacă ești convins că ai slăbiciuni, ci sileștete a le învinge. Citește viețile oamenilor mari și vei vedea cum greșelele de la începutul vieții lor au fost șterse de faptele bune și de renumele ce au dobândit în urmă. Și ei, ca ori care om, au fost îngâmfați poate la început — după cum se observă aceasta la cei mai mulți tineri — dar în urmă convingându-se că s'au înșelat în păreri și judecățile lor nu odată au fost umiliți și chiar descurajați. Slăbiciunile pe care le aveau și pe cari le ascundeau cu cea mai mare îngrijire s'au dat pe față fără voia lor; erau mari, dar în același timp erau oameni și prin urmare sufereau din cauza slăbiciunilor și a imperfecțiunii. Cine însă nu s'ar simți fericit chiar de a avea slăbiciunile lor, dar să fie capabil ca dâșii și să se poată ridica la înălțimea virtuților lor.

3. Dacă îți faci proiecte și planuri pentru viitor, fă-le astfel ca și nereușita lor să-ți aducă folos.

În împrejurări desperate trebuie să te

hotărăști răpede. În cursul vieții sunt multe ocaziuni, în care omul trebuie să riște totul pentru tot, altfel faptele mari nu s'ar putea săvârși. Însă fiecare om, care ar voi să riște trebuie să se bizuiască pe judecată și să-și cunoască bine puterile sale.

În nenorocire nu te bizui pe prieteni, puneți toată încrederea în curajul și inteligența ta.

Crează-ți pe cât ți-e cu putință o pozițiune, care să nu atârne de toanele și bună voința, de multe ori nesigură, a oamenilor. Dacă în adevăr vei merita onoruri, dacă prin faptele tale lumea va fi silită să te stimeze, dacă gloria te va urmări, nu-ți vor lipsi nici amicii credincioși, nici protectorii, nici admiratorii.

Rădicate prin tine însuși. O inimă curajoasă nu trebuie nici odată să-și aștepte soarta numai de la capriciul sau de la favoarea altuia. Numai prin munca sa trebuie să-și creeze omul o poziție potrivită cu dorințele sale. Oamenii se împrietinesc foarte lesne, dar tot așa de lesne se desfac unii de alții. Prietenia, stima, iubirea, plăcerile nu sunt în totdeauna legături trainice și sigure. Fugi de acestea, când nu există încredere împrumutată, căci inima ți se va amărâ, spiritul va rătăci.

Față de ori cine însă să te porți cu prudență și bună voință. Aibi răbdare. Dacă vezi, că nu te poți înțelege cu cineva, cedează. Fii mai cu judecată de cât cei încăpăținați și ca să curmi odată neînțelegerea cu dâșii dă-le dreptate și consideră-i ca pe niște oameni neputincioși de a raționa.

Pe oamenii îngâmfați încunjură-i; căci adevărată superioritate nu este de cât a cea a virtuții și a capacității. Privește cu nepăsare nedreptatea ce ți-ar face așa zișii prietini, căci ori cât ar vrea ei, din invidie, să nu-ți recunoască meritele nu vor putea să le facă să dispară.

Nu te plânga nici odată de nimic, căci aceasta ar fi un lucru nefolositor.

Privește mai bine în tine însuși și caută dacă nu ai oare cari puteri, prin care să poți eși din greua poziție în care te găsești.

Puterea spiritului găsește în totdeauna mijloace de a să scăpa de rău.

Mulți oameni cred că sunt neputincioși în nenorocire. Numai în nelucrare, în lene, virtutea este neputincioasă, însă nenorocirea își are și ea meritul ei, căci persecuțiunea soartei, ridică spiritele curagioase și le face să-și adune toate forțele pentru ca să învingă.

V. ROMAN.

O Păreche de Berze

Intr'o zi — or fi poate de atunci, cam vr'o cincisprezece ani — se încinsă pe coperișul unei case o luptă strajnică între două berze, așa că în urma duelului, una din ele rănită rău de tot la o aripă, se rostogoli la pământ și căzu în robia proprietarului casei, a carui familie iubitoare de animale ia dat o îngrijire aleasă. Dar bietul Costică — așa fu botezată — rămase olog de o aripă și așa fu nevoit să renunțe pentru totdeauna la speranța de a se mai putea ridica vr'odată sus pe coperiș, ori a se mai desfăta în sbor spre înaltul cerului. Însă, ca un adevărat filosof, în scurtă vreme, s'a deprins cu amărăta sa soartă; curtea îi era acuma împărăția, iar o movilă de gunoiu îi servia drept scaun de reședință; apoi prietin și tovarăș nedeslipit îi era Iorgu, bunul și milosul servitor, pe care-l însoția pretutindeni pe unde se ducea. Pești și broaște cu pulpe durdului prinse într'adins pentru el îi serviau ca hrană. Și fiindcă bucatele servite erau gustoase, îi plăceau de minune și deci se simția destul de mulțumit cu ursita sa. De câte-ori însă, toamna, se apropia timpul când soții săi se pregăteau de lungă călătorie în spre depărtatul Răsărit, apucând sborul parte spre India, parte spre Egipt și lacul Cead. atunci o mare jale îl cuprindea și, încă și mai îndurerat era, când tainicii călători prin lume, reveneau pe plaiurile patriei vestind sosirea primă-verei; mâhnit privea la ei, cum coborau în cercuri line la cuiburile lor, cum le diregea și cum se găteau a reîncepe firul gospodăriei spre ași reîntemeia și spori familia crescându-și puii cu sânguitoare îngrijire. Și oare pentru ce bietul invalid era lipsit de fericirea celorlalte berze? Să fi fost oare vina lui așa de mare pentru-că

cu ocasiunea luptei iscate el a fost provocătorul? și, pentru atâta acuma să fie osândit a-și expia greșala toată vicața, petrecând în sihastrie și aspră renunțare de la desfătările și bucuriile vieții? Intr'una din zilele lui *Ciresar* ar fi de atunci cam vreo trei ani — zi senină ca sufletul ingerilor, o zi „când cerul și pământul *preschimbă sărutări, prin raze aurite și vesele cântări*“ iată că în văzduh se auziră fâlfâind aripile unei berze-femei, care, după ce-și mai domoli sborul, se lasă ca o săgeată lângă Costică care de ani de zile își însoțea semenii numai cu privirea și cu dorul. Ea îl privi galeș și cu neastâmpărul fecioarei în al cărei suflet pentru întâiași dată se deșteaptă simțiri neînțelese și într'o tăcere tainică parcă-și zicea: „Ah! bietul holteiu! nu pare de fel trecut de ani. Cât de mândră și nurlie-i e privirea și cu câtă îndemânare și pricepere torăe din cioc.

Străpunsă ca de o săgeată de foc, stau față în față, până ce taina simțirilor neînțelese la început să lămuri. Dar unde era să-și clădească cuibul, căci Costică nu putea sbura. Sus pe coperiș era cu neputință. Deci locul pentru cuib trebuia ales jos pe pământ.

Costică, privindu-și cu duioșie aleasa inimii, parcă-i zicea: „Ști ce? oameni nu's de fel așa de răi ca semenii noștri. Mie-mi dau fel de fel de bucate, care de care mai gustoase: pești grășciori, broșchițe, gușteri gulerati și nu-mi fac nici un rău. Așa că fără nici o grijă, ne putem face cuibul în curte; ei de dragul meu, te vor iubi și îngriji și pe tine; iar Muceri, paznicul curței, nu te va mușca cum nu mă mușcă nici pe mine Uite colo'n colțul dintre grajd și magazie să ne clădim cuibul“. Zis și făcut! În scurtă vreme își întemeiară căminul și bietul Costică petrecu o vară ca legănat pe brațele fericirii.

Dar într'o bărzoae să nu te prea increzi.

Când *Vara* în luptă firei capitulă în fața *Toamnei* și această-i cuceri împărăția, când stoluri de prepelițe egoiste, de turturele drăgăstoase și de berze sgomotoase spintecau aerul pe deasupra satului, îndreptându-se spre tărâmurile mai calde din spre Mează-Zi; atunci să trezi în ea un nemărginit dor de călătorie, dar care cu o putere iresistibilă, birui puterea și credința de soție și într'o noapte răcoroasă, când și apele dormeau, să

făcu nevăzută împreună cu pui săi. Costică rămasă iarăși singur ca un cuc și trist, cum poate nu fusese nici odată în viață. Făcuse el la început pe filosoful, să resemnase destul; acum însă întreaga ființă îi clocotea de amărăciune pentru nenorocirea ce ca un fulger îi căzuse pe cap. Soția-i însă să duse departe, departe cu pușorii, peste nouă țări și nouă mări. Măhnirea coprinse pe bietul năpustit. Trecu o Primăvară, trecură încă o Toamnă și o Iarnă, până când o altă Primăvară, spre marea lui bucurie, îi readusă pierduta soție. Intr'o clipă să lăsă din sbor lângă el și cine oare ar fi în stare să ne descrie bucuria lui Costică?! Bucuria lor era nemărginită. Apoi, după datina berzelor, începură complimentele de: bine ai venit și bine te-am găsit! manifestate prin torăitul ciocurilor de răsuna curtea de sgomot ca viile când vântul tomatnic mișcă tocăliile de prin ele. Imputările din partea lui Costică, ca și seusele din partea soției nu să mai isprăveau.

La urmă să împăcară și reîncepură fericita viață întreruptă, cine știe din pricina căror împrejurări.

De astă dată însă să vedea că nu mai au poftă de ași clădi cuibul jos pe pământ.

Bărzoaia, așa să părea, își rafinase gusturile în străinătate și acum cu orice preț voia o casă mai ridicată.

Tinerimea japoneză și războiul.

Departa în răsăritul Asiei sau cum se zice altfel în «extremul orient», se războiesc azi două mari popoare: *rușii și japonezii*, creștini și budiști, rasa albă și rasa galbenă. Sfârșitul acestui mare război nu se poate încă ști, dar dacă cunoaștem că japonezii—acest popor considerat de mulți oameni, ca un fel de barbari,—cari au desfășurat o bra-

Ea sbura mereu pe coperișul cam pleoștit al unei magazii îndemnându-și zădarnic soțul s'o urmeze. Dumnezeu însă nu lăsa în părăsire inimele bune și curate.

Iorgu, bunul servitor, care observa totul cu luare aminte, le dăte mână de ajutor. Pricepându-le gândul și împărțându-le dorința, anină o scară de strașina magazii pe care Costică ca un gimnastic desăvârșit, să urcă grăbit până la tovarășa sa. Aci începură clădirea noului cămin.

Femea aducea materialul trebuincios: găteje, măracini și lână, iar Costică făcea pe arhitectul. În câteva zile cuibul fu gata.

De atunci în noua lor cetate, amândoi petrec o viață lină și neturburată, fericită și tichnită.

E o mândreață să vezi cu câtă gravitate urcă și coboară Costică scara.

Proprietarul și familia sa simt o adevărată plăcere privind la bunul trai al acestei perechi de berze, care multor oameni le-ar putea servi drept pildă de urmat.

Numai puii lor crescuteți cu multă îngrijire și gătiți la gât cu funte roșii de Marioara, dragălașa fică a proprietarului, nu mai revin la căminul părintesc.

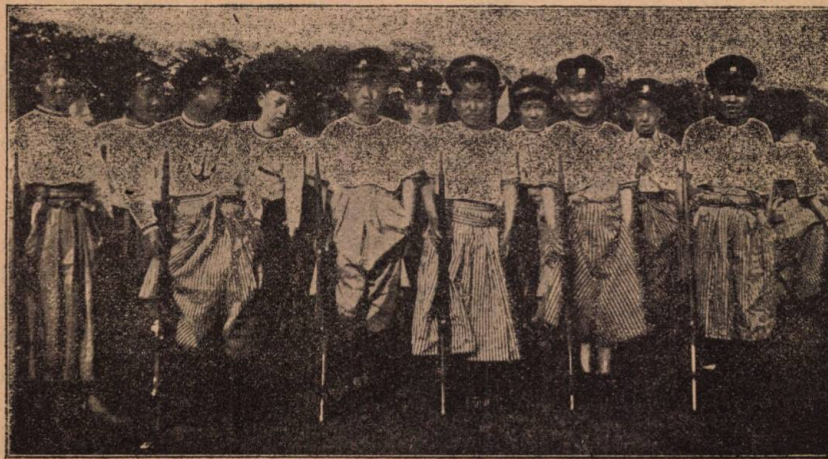
Cine știe, pe ce plaiuri, din lumea asta largă, vor fi rămas.

A. Crainic.

vură fără seamăn, este probabil că și victoria desăvârșită a lor să fie.

În războaiele de înainte vreme, pe care popoare de rasa albă le-au avut cu popoare de altă rasă, în totdeauna rasa albă a în-

vins în virtutea culturii și areligiunilor. De astă dată suntem martorii unei lupte, în care un popor de rasa galbenă, cu o cultură mai înaltă decât a rușilor va dovedi că și alte rase sunt tot așa de capabile ca și rasa

În linie cu pușca la picior.

noastră. De o parte japonezii însuflețiți de un patriotism ferbinte, de cealaltă rușii, ținuți încă în robie și care privesc războiul cu nepăsare sau chiar cu indignare, iar pătura mai cultă să gândește cum să beneficieze de încurcăturile războiului, spre a da patriei lor libertatea de care se bucură celelalte popoare ale Europei. În Japonia bărbații și tinerii merg cu plăcere la război și sunt mândri că pot să-și înălțeze patria, căci idealul patriei a pătruns până în micii copilași cu toată puterea și aceștia în jocurile lor copilărești repetă luptele serioase a părinților și fraților lor duși la război și cu pușca la umăr să simtă tot așa de mândrii, ca și când ar sta deadreptul sub comanda marelui și viteazului general Kuroki. Ministerul instrucțiunii publice japonez conduce aceste jocuri războinice ale tinereții cu mare pricepere. Să facă lupte în stil mare să aranjeze concursuri și pentru ca și fetițele să nu rămână îndărăpt să eșerească și aceste în serviciul răniților. Elevele japoneze să așeze în rând îmbrăcate ca infirmiere, în timp ce alături pe câmpia întinsă elevii, cari tocmai să înapoiază de la un marș de paradă perfect executat, ajungând în apropierea fetitelor se așază pe pământ ca și când ar fi soldați răniți, care așteaptă ajutorul infirmierelor. La un semn dat fetițele se grăbesc spre închipuiții războinici viteji dar răniți și leagă închipuitele răni după toate regulile chirurgiei. Care dintre fetițe termină mai curând cu bandajarea și să înapoiază la locul ei, primește un premiu.

Statul japonez se ocupă cu o deosebită atențiune de educațiunea copiilor și a tinereții, lucru, care în viitor va face din Japonia unul din cele mai civilizate state ale lumii, având în vedere și vechea lor cultură. Pe cât de mare este dragostea japonezului pentru învățătură tot așa de

mare este și pentru natură. Un corespondent al unui mare ziar european, care petrece pe câmpul de război, povestește, că ofițerii și mulți soldați îndată ce încetează lupta și au răgaz mai îndelungat scot cărți din sac, citesc sau studiază, iar alții adună flori și deosebite plante, pe care le păstrează în ranițe, unii spre a și le pune în herbariile lor, când se vor înapoia în patrie, alții drept amintire de locurile unde s-au luptat.

Să vedem acum prin ce faze trec copiii de la naștere până ajung bărbați.

La 30 zile după nașterea copilului i se tunde părul capului, se curățește și se îmbracă serbătorește apoi este dus de naș sau nașă în templul zeului familiei — Udsi Kami — unde o vestală, prin tragere la sort, i dă numele. În timpul botezului se stropește copilul cu apă și sfântul cor — Kagura — intonează cântece. După botez merg de vizitează și alte temple a lui Kami și în urmă copilul este dus la rudele lui cele mai apropiate, cari, dacă copilul este băiat primește două evantalii și un snopișor de cânepă,

dacă este fată primește un snopișor de cânepă, o ulcea cu suliman (rumeneală), deosebite reliquii, talismane și alte scumpețuri. Evantaliile — în loc de săbii — însemnează curaj bărbătesc, rumenelele însemnează grație femeiască

și snopișorul de cânepă viață îndelungată. În ziua a 75-a sau a 120-a copilul este desbrăcat de haina de prunc mic și această zi este o sărbătoare familiară. Nașul sau nașă îi dă de mâncare — de formă — pește, orez și vin primind în schimb un dar. Ziua a cincisprezecea din luna a unsprezecea s'a ales ca să lase copilului să-și crească părul, de oarece până la această zi i se rade. Un nou naș este de fată la acest act. O tavă de ceai, pe care se află un peptene și foarfece, o panglicuță și o fâșie de hârtie stau pe o masuță — asemenea un pește uscat, o algă

Elevii în marș de defilare.

(plantă) și 7 fire de pae de orez, drept dar. Se fac copilului trei tăeturi în aer, spre dreapta, spre stânga și în mijloc deasupra capului. Serbătoarea se încheie cu un os-

Fetițe japoneze în costum de infirmiere (ale Crucii roșii) să deprind în bandajare.

păț. Încă de două ori va mai avea copilul câte un naș. Când a ajuns vârsta de aproape patru ani, copilul primește pantaloni largi de resboinic sau oficer (Samurai), numiți hakama. Nașul dăruiește copi-

lului haina de sărbătoare pe care sunt brodate berze și broaște țestoase, semnele unei vieți îndelungate. Japonezii cred că berzele trăesc 1000 ani, ear broaștele țestoase 10000 ani. Alătură se pun brazi ca simbol al unei inimi neschimbăcioase și virtuose și bambus drept semn al gândirii drepte și cinstate. Copilul să așeze pe o masă, îl îmbracă, primește un pumnal și sabie, însă numai de lemn.

Când copilul este de 15 ani, primește un alt nume și în locul mânecilor lungi altele scurte, i se taie șuvițele de păr de dinainte de către naș pe care le dă părinților tinerului, care apoi jertfesc părul pe altarul unuia din zeii familiei sau să păstrează spre a fi așezat în fine în sicriu când omul moare.

Întăiul nume îl primește copilul la 7 zile după naștere, al doilea în anul al 5-lea de la naș și ar fi cea ce la noi este numele de botez. Dacă nașul își schimbă numele atunci trebuie să și-l schimbe și copilul. Numele al doilea dă drept copilului să poarte căciulă.

În ziua a treia din a treia lună a fiecăruia an se face o petrecere a copiilor, până copilul a împlinit vârsta de 10 ani. La aceste petreceri copiii se joacă cu fel de fel de jucării, frumos lucrate, făcute cu anumite sco-

Localul unei școale de stat cu corpul profesoral.

puri practice și pentru a desvolta și hrăni încă de mic în copii simțul frumosului.

La vorbele unui poet european: «Ce fericit lucru este a fi copil», o mamă europeană răspunse: «da, însă a fi copil japonez». Do vadă că copiii japonezi au una din cele mai frumoase și vesele vieți copilărești.

Mamele japoneze sunt foarte casnice, își iubesc și își cresc foarte bine copiii, sunt harnice și meștere la lucru, practice și iubesc foarte mult curățenia. Este lucru firesc că mamele dând o creștere aleasă copiilor, aceștia să devină buni și viteji, după cum ne dovedește războiul de acum ruso-japonez.

De la anul 1873, când s'a făcut noua lege a învățământului, școalele japoneze sunt organizate după cele europene și există școli primare și secundare. În cele d'întâi, care au câte 8 clase învață copiii de la 6—14 ani. Obiectele de învățământ sunt: scrierea, citirea, aritmetica, geografia Japoniei, științele naturale, compoziția, istoria, instrucția civică ș. a. Cursurile durează 5 oare pe zi. Școalele secundare sunt frecventate de elevi de la 14—21 ani. Mulți profesori sunt europeni. Se pune multă îngrijire pe studiul limbilor europene și anume: limbile englesă, francesă și germană. Localurile școalelor sunt zidite după cerințele timpului și inzestrate cu toate cele necesare. Dar și înainte vreme existau școale. Toți copiii, și cei mai săraci, erau și sunt obligați să învețe a citi și scrie și școale se află în fiecare sat. Școalele superioare sunt în Tokio și alte orașe mari. Cărțile japoneze sunt foarte eftine — fiind că se citește foarte mult — și bogat ilustrate, adeseori în mai multe colori. Grupe de cititori se văd peste tot locul mai ales însă pe pajiștele verzi de lângă râurile și vâlcelele răcoroase. Multe pilde frumoase putem să luăm și noi dela acest vechiu popor.

Nepos

Alegerea și detronarea reginei la albine

Poveste științifică

Vacanția anului 1889 am petrecut-o, cum obicinuiam în acele vremuri, în satul Breaza de jos la cel mai bun prieten al meu, Manole. Părinții săi, fruntași între fruntașii satului, priveau cu drag la jocurile noastre nevinnovate, căci trebuie să spun, că în afară de

noi doi, cari eram mai răsăriți la vârstă, mai aveam tovarăși ai dulcii vieți de atunci, aproape o duzină de nepoți și veri ai prietenului meu. Nu rare-ori tatăl său, un bun inginer, între cei cari au dirijat pe timpuri executarea liniei ferate Ploești-Predeal, se amesteca în jocurile noastre și prefăcându-se că ia parte la ele, reușea să ne învețe câte ceva, fără ca noi să simțim, că jocul era pentru dânsul un prilej de a ne învăța mai multe poate, decât cele ce ne rămânea de la școală.

Intr'una din primele zile ale lui Iulie, pe când noi eram risipiți prin tufșurile de coacăze din grădina de la spatele caselor, auzim strigând:

— Manole, vino încoa cu Alexandru să vă spui ceva.

După felul chemărei presimțiam, că era ceva, ce ne interesa numai pe noi nu și pe ceilalți, cari erau mai mici.

Alergând în fuga la glasul bătrânului, îl găsim tocmai jos lângă un stup de albine, ce era așezat în apropierea unui șipot de apă. Abia ajunși acolo, bunul părinte ne zise:

— Uitați-vă binișor la albine și îmi spuneți, dacă vedeți ceva, căci eu nu văd tocmai bine.

— Nimic, tată, zise Manole, doarcă două albine se luptă între ele.

— Atunci am văzut eu bine. Știți voi de ce se luptă?

Observând uimirea în care ne lăsase, căci cum puteam noi ști de ce se gâlcevesc și se bat două albine, începu a ne istorisi următoarele:

Voi ați învățat la școală — eram pe vremea aceea în apropierea examenului de bacalaureat — cum popoarele s'au războit între ele, cum au luptat cu o mulțime de greutăți, pânăcând să se constituie în imperii, regate sau republici. Ei bine și unele animale trăesc aproape cași oamenii în state, așa furnicile au republici, albinele au regate. Ceea ce vedeți acum, nu este decât o încercare de detronarea reginei. Albinele au adoptat ca formă de guvernământ monarhia. În această monarhie sunt trei clase: *regina*, *neutrii* sau *lucrătoare* și *bărbații*.

Bărbaților li-se mai zice și *trândavi* iar Regina este aleasă de lucrătoare, care *singure* au vot în această cestiune. Regina odată a-

leasă trebuie să se poarte bine, căci altminterlea este amenințată cu detronarea. De multe ori se întâmplă, că câte o lucrătoare din popor, vrea să-i ia locul și atunci între dânselle se încinge o adevărată luptă. Uitați-vă, acum e tocmai încercarea unei detronări. Albina cea mai mare este regina și numai dacă va isbuti, să doboare pe vrăjmașa sa, își va putea păstra coroana.

— Dar celelalte primesc fără nici un sgomot rezultatul bătăliei? întrebă Manole.

— Să avem numai puțină răbdare. Observați, ce fac celelalte.

În adevăr toate celelalte albine stăteau liniștite, ba încă o bună parte din ele erau cu picioarele dinainte încrucișate și priveau în tăcere la această luptă, care avea să decidă de parte căreia din luptătoare rămânea pe viitor coroana de regină. Nu trecu mult și regina eși victorioasă, ea răpuse pe vrăjmașa sa. Tăcerea de odinioară dispăru, un sbârnăit infernal se auzi; toate albinele alergară în jurul reginei și se părea, că o duc în alai.

— Ce bine le pare și celorlalte, că a învins regina, spusei eu.

— Te înșeli Alexandre. Entuziasmul acesta ar fi fost și în cazul, când ar fi eșit cealaltă victorioasă. În privința aceasta, cuminenția lor este mai mare, decum era într-o vreme aceea a popoarelor noastre. Ați văzut dese exemple, cum regii și împărații se certau între dâșii și se iscau rășboae, pe care le îndurau bieții lor supuși.

Francezul are și un proverb: „*Les rois bataillent, les peuples patissent.*” La albine așaceva nu se îndură. Cine vrea să fie regină, n'are decât să lupte, dacă îi dă mâna. Poporul stă liniștit și chiar mulțumit, că din când în când li se oferă câte-o distracție.

În timpurile vechi distracțiile și certele regilor popoarelor erau plătite cu sângele și avutul oamenilor; la albine plătesc însăși reginele, căci ele se luptă și perd avutul lor, coroana, dacă o aveau.

— Dar dacă regina moare, fără ca să fie detronată, cine îi urmează la tron? întrebă răsând Manole.

— Te-ai aștepta să zic, că fata sa. Ei bine, nu. Albinele n'au dinastii. Monarhii lor nu sunt ereditari, ci electivi. Poporul lucră-

toarelor se întrunesc și aleg pe una din ele, să le fie regină. Am văzut chiar anul trecut acest caz la stupul de alături. Într-o dimineață observ, că albinele contra obiceiului lor se 'nvârteau neliniștite în jurul stupului. Mă apropiiai cu băgare de seamă, căci de și albinele mă cunoșteau, cum erau însă neliniștite mă puteau ataca. Atunci observ, că regina lor era moartă în una din celulele de ceară, care se zic *alveole* și în care clocesc. În jurul ei erau strânse o mulțime de lucrătoare, care însă nu-i mai săreau pe dinainte și nici nu o mai mângâiau ca altă dată cu antenele lor. Era lângă dânsa o liniște mormântală, iar albinele, care veneau de afară, se așezau liniștite lângă celelalte. Nu trecu două ceasuri și văd deodată albinele agitându-se cu antenele lor, aud un sbârnăit ca și cel de odinioară și observ cum una din ele se așează într-o celulă, ia locul de regină și începe a-și îndeplini noul său rol cu exactitate.

De sigur că albinele se sfătuiseră între ele și alesese o nouă regină, căreia bine înțeles îi făcu alaiul cuvenit.

Sfârșind istorisirea sa, bătrânul ne îndepărtă de lângă stup și apoi se despărți de noi.

Atât cele ce văzusem precum și istorioara bătrânului ne făcuseră o impresiune adâncă. De unde în toate zilele ocoleam stupul, ferindu-ne a nu supăra albinele cu prezența noastră, de astădată simțeam în noi nevoia de a fi cât mai des lângă ele. În mintea noastră de copii, ne ziceam, că dacă aceste insecte aleg regine, ele trebuie să facă și alte lucruri mai de seamă. Era o curiozitate pe care nu o puteam îndestula, decât vizitând de două, trei ori pe zi stupurile. Vă puteți închipui că nici eu, nici Manole n'am scăpat de înțepăturile lor câteva zile, până când albinele s'au obicinuit cu noi. Parcă îl aud pe Manole, zicându-mi: *ai să luăm puțină sare*. Știam atunci, că mergem la albine și ne aprovizionam cu sare, că dacă ne o mușca, să avem cu ce freca locul mușcături.

În urmă însă devenisem buni prieteni cu locuitorii stupilor; se convinseseră și dâșii, că nu veneam decât să-i admirăm. Cea-ce ne-a surprins dela început era faptul, ce-l observasem, că la intrările stupului se găseau totdeauna santinele, care goneau albinele streine de stup, precum și alte insecte. Într-o zi